

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Sammanfattning

Budget för utgiftsområdet

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller regeringens förslag i budgetpropositionen om beredskapskredit, anslag, bemyndiganden, investeringsplaner och avgiftsuttag.

Sammanlagt föreslås anslag inom utgiftsområdet på 45,5 miljarder kronor. Anslaget för Försvarsmaktens förbandsverksamhet är 19,9 miljarder kronor, Fredsfrämjande förbandsinsatser 2,5 miljarder kronor och Anskaffning av materiel 10,8 miljarder kronor. Beställningsbemyndigande för anskaffning av materiel är 28,5 miljarder kronor och för vidmakthållande av materiel 12,9 miljarder kronor.

Materielprojekt

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner att regeringen får besluta om anskaffning av ny radarjaktrobot, utveckling och uppgradering av JAS 39 Gripen C/D och anskaffning av taktisk obemannad flygfarkost (TUAV).

Regeringen bör återkomma till riksdagen med en redovisning innan ett för staten bindande anskaffningsbeslut fattas om ny radarjaktrobot.

Utskottet förutsätter att regeringen återkommer med en proposition till riksdagen om det på sikt krävs att JAS 39 Gripen C/D ges en höjd operativ förmåga.

Insatsorganisationen

För att underlätta utskottets uppföljning av insatsorganisationen bör regeringen årligen i budgetpropositionen redovisa insatsorganisationens utveckling för de förband som omfattades av det försvarspolitiska inriktningsbeslutet våren 2009. Avvikelser bör särskilt kommenteras.

Personalförsörjning

Utskottet framhåller att för att den frivilliga grundutbildningen av soldater ska kunna starta den 1 juli 2010 måste regeringen återkomma till riksdagen med erforderliga lagförslag om detta tidigt under 2010.

Ytterligare ställningstaganden från utskottet om hur det samlade personalförsörjningssystemet ska se ut kommer att göras när regeringen återkommer i en proposition vilket bör ske senast under 2011.

Motioner, reservationer och särskilda yttranden

Utskottet föreslår att samtliga motioner avslås. Det finns 13 reservationer från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna samt 3 särskilda yttranden från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna i betänkandet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning	8
Propositionens huvudsakliga innehåll	8
Utskottets överväganden	11
Försvaret	11
Propositionen	12
Motionerna	16
Utskottets ställningstagande	20
Budget	28
Propositionen	28
Motionerna	32
Utskottets ställningstagande	36
Reservationer	41
1. Försvarets utformning, punkt 2 (s, v)	41
2. Materielprojekt, punkt 3 (s, v)	42
3. Materielprojekt, punkt 3 (mp)	43
4. Ekonomisk styrning, punkt 4 (s, v, mp)	44
5. Personalförsörjning, punkt 5 (s, v)	44
6. Försvarsindustri, punkt 6 (s, v)	45
7. Frivilliga försvarsorganisationer, punkt 7 (s, v, mp)	46
8. Stridsgrupper, punkt 8 (s, v, mp)	47
9. Nordiskt samarbete, punkt 9 (s, v, mp)	47
10. Luftförsvarsutredning, punkt 10 (v, mp)	48
11. Forskning, punkt 11 (s)	48
12. Exportmyndighet, punkt 12 (s)	49
13. Stödverksamhet, punkt 13 (s, v, mp)	50
Särskilda yttranden	51
1. Budget, punkt 1 (s)	51
2. Budget, punkt 1 (v)	53
3. Budget, punkt 1 (mp)	54
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	56
Propositionen	56
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	58
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens förslag	62
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	64

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Budget

Riksdagen

1. bemyndigar regeringen att för 2010 utnyttja en kredit på högst 40 000 000 000 kr i Riksgäldskontoret om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger,
2. bemyndigar regeringen att besluta om en anslagskredit på högst 300 000 000 kr för anslag 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser,
3. godkänner förslaget till investeringsplan för Försvarsmakten för 2010–2012,
4. bemyndigar regeringen att under 2010 för anslag 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 28 500 000 000 kr efter 2010,
5. bemyndigar regeringen att under 2010 för anslag 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 850 000 000 kr efter 2010,
6. bemyndigar regeringen att för 2010 låta Försvarets materielverk disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 18 500 000 000 kr för att tillgodose behovet av rörelsekapital,
7. godkänner förslaget till investeringsplan för Kustbevakningen för 2010–2012,
8. bemyndigar regeringen att under 2010 för anslag 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kr under perioden 2011–2013,
9. bemyndigar regeringen att under 2010 för anslag 2:4 Krisberedskap besluta om avtal och beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 360 000 000 kr under perioden 2011–2016,
10. bemyndigar regeringen att för 2010 låta Myndigheten för samhällsskydd och beredskap disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 500 000 000 kr,
11. bemyndigar regeringen att för 2010 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 350 000 000 kr,
12. bemyndigar regeringen att under 2010 för anslag 2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 85 000 000 kr under perioden 2011–2013,

13. bemyndigar regeringen att under 2010 för anslag 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 65 000 000 kr under perioden 2011–2013,

14. anvisar anslagen under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap för 2010 enligt vad utskottet föreslår i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 6 punkterna 1–4 och 6–15 samt avslår motionerna

2009/10:Fö252 av Lars Ohly m.fl. (v),

2009/10:Fö254 av Peter Rådberg m.fl. (mp) yrkandena 1–3 och 10 samt

2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkandena 1, 4 i denna del, 5–7, 8, 9, de båda senare i denna del, 10, 12 och 13, de båda senare i denna del.

2. Försvarets utformning

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 3.

Reservation 1 (s, v)

3. Materielprojekt

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om anskaffning av materielprojekt under 2010. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 6 punkt 5 och avslår motion

2009/10:Fö254 av Peter Rådberg m.fl. (mp) yrkandena 4 och 5.

Reservation 2 (s, v)

Reservation 3 (mp)

4. Ekonomisk styrning

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 16.

Reservation 4 (s, v, mp)

5. Personalförsörjning

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 4 i denna del.

Reservation 5 (s, v)

6. Försvarsindustri

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 9 i denna del.

Reservation 6 (s, v)

7. Frivilliga försvarsorganisationer

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fö254 av Peter Rådberg m.fl. (mp) yrkande 9 och

2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 14.

Reservation 7 (s, v, mp)

8. Stridsgrupper

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fö254 av Peter Rådberg m.fl. (mp) yrkande 7 och

2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 13 i denna del.

Reservation 8 (s, v, mp)

9. Nordiskt samarbete

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 15.

Reservation 9 (s, v, mp)

10. Luftförsvarsutredning

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Fö229 av Peter Rådberg (mp) och

2009/10:Fö254 av Peter Rådberg m.fl. (mp) yrkande 6.

Reservation 10 (v, mp)

11. Forskning

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 8 i denna del.

Reservation 11 (s)

12. Exportmyndighet

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 11.

Reservation 12 (s)

13. Stödverksamhet

Riksdagen avslår motion

2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 12 i denna del.

Reservation 13 (s, v, mp)

Stockholm den 19 november 2009

På försvarsutskottets vägnar

Anders Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Karlsson (s)¹, Rolf Gunnarsson (m), Karin Enström (m), Peter Jonsson (s)², Nils Oskar Nilsson (m), Staffan Danielsson (c), Michael Hagberg (s)³, Peter Jeppsson (s)⁴, Isabella Jernbeck (m), Åsa Lindestam (s)⁵, Else-Marie Lindgren (kd), Rolf K Nilsson (m), Gunilla Wahlén (v)⁶, Inger Jarl Beck (s)⁷, Kjell Eldensjö (kd), Peter Rådberg (mp)⁸ och Ulf Grape (m).

¹⁻⁸ Avstår från ställningstagande under punkt 1.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas proposition 2009/10:1 Budgetpropositionen för 2010 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap samt motioner som väckts under den allmänna motionstiden hösten 2009.

Riksdagen har den 18 november 2010 beslutat om utgiftsramar för de olika utgiftsområdena på statsbudgeten inklusive utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (bet. 2009/10:FiU1, rskr. 2009/10:42). Utskottet lämnar i detta betänkande förslag för de olika anslagen inom utgiftsområdet.

Utskottet har som ett led i sin beredning erhållit en särskild redovisning från Försvarsdepartementet om materielanskaffningsfrågor.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Omfattning

För att återspegla den verksamhet som finansieras från utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap har regeringen valt att i budgetpropositionen dela in verksamheten i fyra undergrupper: Försvar (anslag 1:1 till 1:11), Samhällets krisberedskap (anslag 2:1 till 2:8), Strålsäkerhet (anslag 3:1) samt Elsäkerhet (anslag 4:1).

Från och med 2010 finns inte längre anslag 1:10 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret uppfört i statsbudgeten.

Inom utgiftsområdet har Försvarets underrättelsenämnd och Signalspaningsnämnden under 2009 inordnats i den statliga redovisningsorganisationen. Om riksdagen beslutar¹ i enlighet med proposition 2008/09:201 Förstärkt integritetsskydd vid signalspaning omvandlas dessa myndigheter den 1 december och blir i stället Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten respektive Försvarsunderrättelsesdomstolen.

En ny myndighet, Exportstödsmyndigheten, avses inrättas under 2010.

Ekonomisk styrning

De ekonomiska nivåer för området Försvar som regeringen beräknade i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 Förslag till statsbudget, finansplan m.m.) bör vara utgångspunkten för den årliga prövningen i respektive års budgetproposition. De beslut regeringen fattat under mandatperioden med koppling till effektiviseringar inom materieförsörjningen och omfördelningar till förbandsverksamheten innebär att ramen för områ-

¹ Riksdagen har efter propositionens avlämnande den 14 oktober 2009 ställt sig bakom regeringens lagförslag i propositionen (bet. 2009/10:FöU3, rskr. 2009/10:3).

det Försvar i allt väsentligt är oförändrad. I enlighet med den ökade ambitionsnivån för de fredsfrämjande insatserna tillskötts utgiftsområdet 1 150 miljoner kronor fr.o.m. 2009. Samtidigt har effektiviseringarna inom materieförsörjningsområdet inneburit att ramen fr.o.m. 2011 kommer att ha minskat med 350 miljoner kronor jämfört med 2007, och beräknas till totalt 42 400 miljoner kronor.

Inom området samhällets krisberedskap medförde etableringen av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och avvecklingen av Statens räddningsverk, Krisberedskapsmyndigheten och Styrelsen för psykologiskt försvar en rationalisering inom förvaltningen som frigjort 150 miljoner kronor per år. I syfte att förbättra regeringens styrning av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap omfördelades 115 miljoner kronor 2009 från utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

Sedan 2007 har försvarsmyndigheterna genomfört kostnadsreduktioner i enlighet med Försvarsförvaltningsutredningens förslag (SOU 2005:96). De förslag Försvarsförvaltningsutredningen lämnade skulle innebära rationaliseringar om ca 2 miljarder kronor, vilka skulle omfördelas från stöd och administration till förbandsproduktion och insatser.

Myndigheternas omställningsarbete har både gett en större besparing och gått snabbare än vad regeringen krävt.

Inriktningspropositionen och det fortsatta förändringsarbetet

Regeringen överlämnade i mars i år en försvarspolitisk inriktningsproposition (prop. 2008/09:140) till riksdagen. Försvarsmakten och de s.k. stödmyndigheterna kommer med anledning av propositionens förslag att genomföra ett omfattande förändringsarbete.

Inom Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) har en utredning sett över hur stödet till Försvarsmakten bör organiseras. Regeringen avser att tillsätta en eller flera genomförandekommittéer med uppdrag att lämna förslag på hur stödet till Försvarsmakten ska vara närmare utformat. Stödet utgörs främst av verksamheterna vid Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarshögskolan och Totalförsvarets pliktverk men även vissa delar av verksamheter inom Försvarsmakten. Föreslagna åtgärder inom stödverksamheten ska möjliggöra att ekonomiskt utrymme motsvarande 20–30 % av 2008 års kostnader för stödverksamheterna kan frigöras. Utgångspunkten för kommitténs arbete ska vara Stödutredningens rapport.

I föreliggande budgetproposition beräknar regeringen att 300 miljoner kronor kan omfördelas från anslaget för forskning och utveckling och i stället beräknas under anslaget för förbandsverksamhet och beredskap fr.o.m. 2011.

Fortsatt utveckling av arbetet med samhällets krisberedskap

Förmågan att agera och samverka utvecklas nu genom etablerandet av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och dess uppdrag att stödja samordningen av berörda myndigheters åtgärder vid en kris. Vidare stärks förmågan inom Regeringskansliet genom inrättandet av kansliet för krishantering i Statsrådsberedningen.

Regeringens avsikt är att återkomma till riksdagen vad gäller den fortsatta utvecklingen av arbetet med samhällets krisberedskap.

Utskottets överväganden

Försvar

Utskottets förslag i korthet

För att underlätta utskottets uppföljning av *insatsorganisationen* bör regeringen årligen i budgetpropositionen redovisa insatsorganisationens utveckling för de förband som omfattades av det försvarspolitiska inriktningsbeslutet våren 2009. Avvikelser bör särskilt kommenteras.

Utskottet framhåller att för att den *frivilliga grundutbildningen* av soldater ska kunna starta den 1 juli 2010 måste regeringen återkomma till riksdagen med erforderliga lagförslag om detta tidigt under 2010.

Ytterligare ställningstaganden från utskottet om hur det *samlade personalförsörjningssystemet* ska se ut kommer att göras när regeringen återkommer i en proposition vilket bör ske senast under 2011.

Utskottet utgår från att regeringen årligen i budgetpropositionerna återkommer med en redovisning av hur den fortsatta omfattningen och inriktningen av organisationsstödet utvecklas och en redovisning av ändamålsenligheten med den nya ordningen där ett särskilt anslag för *frivilligverksamheten* är avvecklat.

Utskottet utgår vidare från att regeringen återkommer till riksdagen i nästa budgetproposition med en närmare redovisning av arbetet med den *nordiska stridsgruppen* 2011.

Utskottet anser att det *nordiska försvarssamarbetet* är mycket angeläget. Samarbetet kring sjöövervakning är därvid prioriterat.

Utskottet tillstyrker att en ny myndighet, *Exportstödsmyndigheten* inrättas.

Utskottet välkomnar regeringens åtgärder när det gäller omstruktureringen av *Försvarsmaktens stödverksamhet* och avser att noga följa hur denna fortlöper.

Utskottet föreslår att samtliga *motioner avslås*.

Jämför reservation 1 (s, v), 4 (s, v, mp), 5 (s, v), 6 (s, v), 7 (s, v, mp), 8 (s, v, mp), 9 (s, v, mp), 10 (v, mp), 11 (s), 12 (s) och 13 (s, v, mp).

Propositionen

Mål och uppgifter

Riksdagen har beslutat (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292) att målet för det militära försvaret fr.o.m. 2010 ska vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet. Detta ska ske genom att

- hävda Sveriges suveränitet, värna suveräna rättigheter och nationella intressen
- förebygga och hantera konflikter och krig
- skydda samhället och dess funktionalitet i form av stöd till civila myndigheter.

Det militära försvaret ska genomföra de insatser som riksdag och regering beslutat eller som i övrigt följer av Försvarsmaktens uppgifter. Försvarsmakten ska, enskilt och tillsammans med andra myndigheter, länder och organisationer, lösa följande uppgifter:

- försvara Sverige och främja vår säkerhet genom insatser på vårt eget territorium, i närområdet och utanför närområdet
- upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet och i enlighet med internationell rätt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i områden utanför detta
- med befintlig förmåga och resurser bistå det övriga samhället och andra myndigheter vid behov.

Insatsorganisationen ska utvecklas i enlighet med de krav på operativ förmåga som riksdagen har beslutat.

God försvarsförmåga ska genom planering även finnas i sådan samhällsviktig verksamhet som är väsentlig för samhällets grundläggande behov vid ett eventuellt framtida väpnat angrepp.

Forskning och utveckling ska inriktas så att de stöder utvecklingen inom berörda delar av utgiftsområdet.

Politikens inriktning

Riksdagen beslutade i juni 2009 om en ny inriktning för det militära försvaret i enlighet med regeringens försvarspolitiska inriktningsproposition Ett användbart försvar.

Dagens hot mot fred och säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Regeringen förväntar sig att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Sverige bör ha förmågan att kunna ge och ta emot militärt stöd. Samma förband ska kunna användas i

Sverige, i närområdet och utanför närområdet. Regeringen anser att Sveriges engagemang i fredsfrämjande insatser under EU:s, FN:s och Natos ledning bör öka.

Regeringen redovisade i propositionen bl.a. nya mål och uppgifter för försvaret, nya krav på operativ förmåga, en ny insatsorganisation där arméstridskrafterna i huvudsak ska kunna organiseras i behovssammansatta, fördefinierade bataljonsstridsgrupper, ett nytt personalförsörjningssystem, utvecklade principer för materieförsörjning, en utvecklad syn på civil-militär samverkan inför och under insatser internationellt samt ökad samverkan med våra grannländer.

Personalförsörjningen moderniseras så att frivillighet i stället för värnplikt ska utgöra grunden för bemanningen av insatsorganisationen.

Regeringen har konstaterat att utvecklingen bör ske i den takt som ekonomin medger.

Stödverksamheten reformeras för att anpassas till och skapa nödvändigt ekonomiskt utrymme för den nya inriktningen med stående och kontrakterade förband, bemannade med anställda soldater och sjömän.

Regeringen avser att inrätta en ny myndighet för exportstöd under 2010.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen om Totalförsvarets pliktverk och hur den framtida testverksamheten och personalredovisningen bör vara organiserad i samband med övriga frågor om det framtida systemet för rekrytering, grundläggande utbildning och tillämpning av totalförsvarsplikten m.m.

Regeringen anser att kostnaderna för officersutbildningen är för höga och avser därför att se över hur dessa kan minska. I detta sammanhang kommer även det nordiska samarbetet att beaktas.

Försvarsmaktens centrala ledning ska rationaliseras, och besparingar ska genomföras inom logistikområdet.

Under 2010 påbörjas reformeringen av insatsorganisationen. Förbanden kommer successivt att bemannas med frivillighet som grund. Under ett övergångsskede kommer förbanden att bemannas av både frivilliga och värnpliktiga soldater och sjömän. Framför allt kommer arméstridskrafterna att påverkas av förändringen i personalförsörjningen och förändringar i insatsförbanden. En huvuddel av soldaterna i arméstridskrafterna kommer att vara kontraktsanställda medan huvuddelen av marin- och flygförbanden kommer att utgöras av stående förband.

Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna kommer att få bättre utrustning och materiel samt en utökad roll i den nya organisationen.

Den samlade insatsorganisationen kommer när den intagits att uppgå till ca 50 000 personer och ha en beredskap som varierar mellan några timmar och cirka en vecka.

Eftersom större delen av de nya förbanden baseras på befintlig materiel, personal, infrastruktur m.m. anser regeringen att den huvudsakliga utformningen av merparten av förbanden bör kunna vara avslutad under 2010.

Det nordiska försvarsrelaterade samarbetet är sedan länge en prioriterad fråga i svensk försvarspolitik.

Regeringen har påbörjat inrättandet av en samverkansfunktion inom Regeringskansliet med stöd av berörda myndigheter och andra aktörer för att stärka den civil-militära samverkan i samband med svenska bidrag till insatser internationellt.

Inriktning av Försvarsmakten

Internationella insatser

Regeringen bedömer att ambitionerna för vår förmåga att genomföra insatser internationellt bör fortsatt vara höga. Sammansättningen av Sveriges anmälda förband till internationella styrkeregister bör vara sådan att den bidrar till Försvarsmaktens förmåge- och interoperabilitetsutveckling. Anmälda bidrag och dessas beredskapstider bör kontinuerligt omprövas.

Insatsorganisationen

Regeringen bedömer att insatsorganisationen i huvudsak bör bestå av följande förband 2010 och 2012.

Insatsorganisationens utveckling

Förbandstyp	2010	2012
<u>ARMÉSTRIDSKRAFTER</u>		
Brigadstab	2	2
Mekaniserad bataljon	6	4 ¹
Lätt mekaniserad bataljon	2	2 ¹
Luftburen bataljon	1	1 ¹
Artilleribataljon	2	2
Luftvärnsbataljon	2	2
Jägarbataljon	1	1
Underrättelsebataljon	1	1
Säkerhetsbataljon	1	1
Ingenjörbataljon	2	2
Militärpolis kompani	2	2
CBRN-kompani	1	1
<u>MARINSTRIDSKRAFTER</u>		
Sjöstridsflottiljledning	2	2
Korvettdivision	2	2
Minröjningsdivision	2	2
Underhållsdivision	2	2
Röjdykardivision	1	1
Ubåtsflottilj med ledning	1	1
Signalspaningsfartyg	1	1

¹ Utvecklas till 7 manöverbataljoner och 3 stridsvagnskompanier.

Förbandstyp	2010	2012
Amfibiebataljon	1	1 ²
Marin basbataljon	1	1
<u>FLYGSTRIDSKRAFTER</u>		
Stridsflygdivision	4	4
Helikopterbataljon	1	1
Ledningsflyggrupp ASC 890	1	1
Flygbasbataljon	2	2
Transportflygdivision TP 84	1	1
Central transportflygdivision	1	1
Signalspaningsflygdivision S102B	1	1
<u>SPECIALFÖRBAND</u>		
Specialförband	2	1
<u>LEDNINGS- OCH UNDERRÄTTELSEFÖRBAND</u>		
Högkvarter med stabsförband	1	1
FHQ med stabs- och sambandsförband	1	1
Taktisk sambandsbataljon	1	1
Telekrigbataljon	1	1
Ledningsplatsbataljon	–	1
Sjöinformationsbataljon	1	1
Stridslednings- och luftbevakningsbataljon	1	1
Försvarsmaktens telenät- och markteleförband	1	1
<u>LOGISTIKFÖRBAND</u>		
Operativ ledningsteknisk bataljon	1	1
Teknisk bataljon	1	1
Logistikbataljon	2	2
Sjukhuskompani	–	2
<u>HEMVÄRN OCH NATIONELLA SKYDDSSTYRKOR</u>		
Hemvärnsbataljon	60	40

Förklaring till tabellen: Tabellen visar för varje förbandstyp hur många förband som ska ingå i insatsorganisationen.

Riksdagen har godkänt inriktningen för insatsorganisationens utformning 2014 (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 2008/09:292). Den utformning av insatsorganisationen för 2010 och 2012 som här redovisas ska ses som successiva steg mot intagandet av insatsorganisationen 2014.

Soldatutbildning

Regeringen bedömer att reformeringen av soldatförsörjningen i fråga om rekrytering och grundutbildning bör ta sin början den 1 juli 2010.

Försvarsmusik

Regeringen bedömer att Försvarsmusikcentrum bör läggas ned vid utgången av 2009 och verksamheten inordnas i Livgardet.

² Utvecklas till en manöverbataljon med amfibisk förmåga.

Exportstöd

Regeringen bedömer att en myndighet med ansvar för exportstöd och försäljning av övertalig materiel bör inrättas under 2010.

Motionerna

Motion 2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s)

Försvarets utformning

De nationella behoven ska utgöra grunden för prioritering och utveckling av förmågor. För internationell tjänst prioriteras markförband. Flygvapen, marin och hemvärn med nationella skyddsstyrkor utgör de omedelbart gripbara resurserna och grunden för svensk nationell incidentberedskap i fred.

De förband som utbildas ska vara tillgängliga för de typer av insatser som kan bli aktuella i en nära framtid, nationellt och internationellt. Alla förbandstyper behöver dock inte vara optimerade för internationell tjänstgöring. Den subarktiska förmågan är viktig att bibehålla och är ett strategiskt område för internationella samarbeten.

Försvaret ska ha förmågan att kunna utvecklas för att möta framtida hot, såväl traditionella hot som helt nya. Såväl Försvarsmaktens personalförsörjningssystem som materiel, organisation och beredskapssystem måste, tillsammans med bl.a. forskning och utveckling samt en fortsatt god underrättelsetjänst, bidra till en trovärdig och flexibel utvecklingsförmåga.

Sveriges försvar är, och ska vara, allas ansvar. Den folkliga förankringen utgör därför en viktig komponent för det militära försvaret. Värnplikten utgör en central del av försvarets folkliga förankring. Försvaret får inte bli ett samhälle i samhället.

Det svenska militära försvaret ska vara rationellt och effektivt organiserat. Detta innebär att det ska göras en fortsatt översyn av bl.a. logistikfunktioner, stödmyndigheter och grundorganisation, men också att det ska skapas en grundorganisation som bidrar till en långsiktig, folklig förankring, t.ex. genom närvaro över hela landet.

Vad som anförs om *principerna för det militära försvarets utformning* bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening (*yrkande 3*).

Personalförsörjningssystemet

Riksdagen har ännu inte fattat något beslut om den framtida *personalförsörjningen* för Försvarsmakten. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition våren 2010. Socialdemokraterna har varnat för vad regeringen förordar. Det blir ett litet och dyrt yrkesförsvar.

Det socialdemokratiska förslaget till personalförsörjningssystem bygger i stället på en könsneutral mönstringsplikt. Genom detta system bibehålls försvaret som en angelägenhet för hela folket. Via värnplikten får fler i samhället insyn i det militära försvaret samtidigt som det blir lättare att hitta, och attrahera, rätt kvinna eller man till försvarets olika befattningar.

En ytterligare fördel med ett personalförsörjningssystem som baseras på värnplikt är att systemet är flexibelt och enkelt kan utvidgas om omvärldsutvecklingen så skulle kräva. Att återuppväcka en plikt som inte tillämpas torde innebära större dramatik än om en befintlig värnplikt utökas.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening (*yrkande 4 i denna del*).

Försvarsindustrin

Sverige har en lång tradition av en stark nationell *försvarsindustri*. Regeringens bristande vilja att se försvarsindustrins säkerhetspolitiska roll är oroväckande. Socialdemokraterna sympatiserar i grunden med en utveckling mot en mer konkurrensutsatt marknad på försvarsmaterielområdet, men vill varna för en alltför naiv tilltro till marknadskrafterna inom detta område. Starka stater kommer i stället att fortsätta att driva sina intressen i dessa frågor. De stater som inte har någon klar vilja med sin försvarsindustri kommer att få se den försvinna. Ur detta perspektiv är det t.ex. allvarligt att regeringen misslyckats med att ta fram en nationell försvarsindustristrategi. Försvarsdepartementet har klippt av den dialog med försvarsindustrin som fanns under den socialdemokratiska regeringen.

Regeringens dogmatiska inställning att alltid köpa från den befintliga marknaden, den s.k. ”hyllan”, missgynnar Försvarsmakten, den inhemska försvarsindustrin och Sverige. Sverige har en konkurrenskraftig inhemska försvarsindustri som besitter spjutspetsteknik och kompetens som är viktig för Sveriges försvarsförmåga; den bör värnas. Regeringen räknar med att den materiel som Sverige behöver för sin säkerhet alltid finns tillgänglig på marknaden. Det är ett antagande som både är farligt och riskerar att bli dyrt för vårt land.

Sverige behöver såväl behålla som skapa nya jobb för att så snabbt som möjligt ta sig ur den ekonomiska krisen. Det är därför oroväckande att regeringen negligerat försvarsindustrin under så lång tid. I dag är ca 30 000 personer anställda inom säkerhets- och försvarsindustrin. Därtill är 60 000–80 000 personer anställda hos underleverantörer och serviceföretag. Försvarsindustrin utgör en spjutspetsteknologi som även ger spin-off-effekter till den civila marknaden.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening (*yrkande 9 i denna del*).

Forskning

Socialdemokraterna understryker den roll som forskning och utveckling har för att, utöver att bidra till teknik- och materielutveckling, generera kunskap om teknik och framtida hot och ta fram underlag för såväl politisk nivå som myndighetsnivå. Regeringen använder nu forskningsanslagen för att bekosta ett personalförsörjningssystem som riksdagen ännu inte beslutat om.

Vad som anförts om forskning bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening (*yrkande 8 i denna del*).

Exportmyndighet

Socialdemokraterna vill inte etablera en ny separat *exportmyndighet* (*yrkande 11*) utan vill att den skapas inom ramen för Försvarets materielverk. Det finns inget intresse av att etablera fler myndigheter. Regeringens intention med att skapa en ny myndighet för export av försvarsmateriel är oklar då man så kraftigt motsätter sig egenutveckling av försvarsmateriel, vilket måste anses som en förutsättning för att på sikt ha något att sälja.

Försvarets stödverksamheter

Regeringen avser att tillsätta en genomförandekommitté som får i uppgift att se över *stödmyndigheterna*. Det gedigna underlag som tidigare legat till grund för denna typ av omställningar saknas dock. Regeringens utgångspunkt uppges vara de förslag som Stödutredningen lämnade i sin rapport *Ett användbart och tillgängligt försvar – Stödet till Försvarsmakten*, men kritiken från remissinstanserna är stor; den gäller bl.a. bristen på konsekvensanalys, felaktiga grundantaganden och brist på genomlysning.

Socialdemokraterna vänder sig mot flera av de grundantaganden som stödutredningen vilar på. Socialdemokraterna hade gärna sett att berörda myndigheter och experter hade fått ta aktiv del i stödutredningen för att hitta de bästa lösningarna.

Vad som anförts om *omstruktureringar i försvarets stödverksamheter* bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening (*yrkande 12 i denna del*).

Internationella insatser

Den svenska regeringen avser att tillsammans med Estland, Finland, Irland och Norge ställa den *nordiska stridsgruppen* (NBG) till EU:s förfogande under det första halvåret 2011, med Sverige som s.k. ramnation. Socialdemokraterna är positiva till att Sverige deltar i NBG 2011. Socialdemokraterna menar samtidigt att Sverige som tog ett betydande ansvar för den nordiska stridsgruppen 2008 inte ska vara ramnation denna gång.

Regeringen presenterar även i budgeten att man avser att delta i den brittiska stridsgruppen 2013. Socialdemokraterna är mycket förvånade över att regeringen inte har informerat riksdagen om formerna för och innehållet i ett sådant deltagande.

Socialdemokraterna säger liksom tidigare nej till att delta i Natos snabbinsatsstyrka (NRF).

Vad som anförts om *Försvarsmaktens internationella insatser* bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening (*yrkande 13 i denna del*).

Frivilliga försvarsorganisationer

De frivilliga försvarsorganisationerna har funnits i decennier och utgör en kostnadseffektiv resurs för Försvarsmakten och för samhället. Regeringen väljer i budgeten att slå undan fötterna på den verksamheten. Socialdemokraterna vänder sig mot att anslaget för Frivilliga försvarsorganisationer upphör och att organisationsstödet tycks avskaffas.

Anslaget till de frivilliga försvarsorganisationer bör således bibehållas (*yrkande 14*).

Nordiskt försvarssamarbete

Det finns betydande möjligheter att minska Försvarsmakten och dess stödmyndigheters kostnader genom *nordiskt försvarssamarbete*. Det kan på sikt ge en besparing på 100 miljoner kronor 2012 (*yrkande 15*).

Ekonomisk styrning

Socialdemokraterna har pekat ut en annan inriktning för det militära försvaret än det yrkesförsvaret som regeringen förordar. Socialdemokraterna gör bedömningen att det går att spara 2 miljarder kronor inom utgiftsområdet i förhållande till regeringens nivå. Detta uppnås 2010.

Försvarsutskottet har vid upprepade tillfällen påtalat riksdagens behov av ett tydligare beslutsunderlag för att kunna ta ställning till förslagen till beställningsbemyndiganden. Det är en förutsättning för att riksdagen ska kunna utöva finansmakten. Det är mycket allvarligt att den redovisningen försämrats under den borgerliga regeringen.

Vad som anförts om *ekonomisk styrning* bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening (*yrkande 16*).

Motion 2009/10:Fö254 av Peter Rådberg m.fl. (mp)

Luftförsvarsutredning

Miljöpartiet anser att det finns stort behov av en ny *parlamentarisk luftförsvarsutredning* (*yrkande 6*). Det är viktigt att ta ett samlat grepp över flygvapnets framtid; det gäller vapen, flygtid, baser, ledningssystem och eventuella nya flygplan.

Utredningen bör även omfatta den civila flygindustrin och undersöka ömsesidiga behov och hela spektrumet forskning–utveckling–anskaffning–vidmakthållande. Innan en sådan utredning genomförs kan inte mer pengar pumpas in i JAS 39 Gripen.

Även i *motion 2009/10:Fö229 av Peter Rådberg (mp)* framförs förslag om en parlamentarisk luftförsvarsutredning.

Deltagande i stridsgrupp

Miljöpartiet anser att riksdagen borde besluta om ett framtida svenskt deltagande i den *brittiska stridsgrupp* som anmälts till beredskap för EU:s krishantering i det andra halvåret 2013.

Det är inte regeringens sak att besluta om det. Ett korrekt förfarande är att regeringen bereder frågan enligt gängse praxis och sedan lämnar över ärendet för beslut i Sveriges riksdag (*yrkande 7*).

Frivilliga försvarsorganisationer

Det är av stor vikt för vår samlade krishanteringsförmåga att de organisationer som uppfyller regeringens fastställda krav på kvalitet, uthållighet och samverkansförmåga också fortsättningsvis kan komma i fråga för ett obundet organisationsstöd.

Anslaget till frivilliga försvarsorganisationer bör finnas kvar (*yrkande 9*).

Utskottets ställningstagande

Försvarets inriktning

Riksdagen fattade i juni 2009 beslut om en ny försvarspolitisk inriktning (prop. 2008/09:140, bet. 2008/09:FöU10, rskr. 292).

Utskottet delade regeringens uppfattning att ett enskilt militärt väpnat angrepp direkt mot Sverige fortfarande är osannolikt under överskådlig tid. Kriser och incidenter, som även inbegriper militära maktmedel, kan dock uppstå också i vår region, och på längre sikt kan militära angreppshot likväl aldrig uteslutas. Den säkerhetspolitiska situationen i norra Europa är under förändring och är således behäftad med osäkerhet och kan leda till utmaningar.

Utskottet ställde sig vidare bakom den av regeringen deklarerade solidaritetsförklaringen som omfattar EU-medlemmar samt Norge och Island. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett militärt angrepp skulle drabba dessa länder, och vi förväntar oss att de agerar på samma sätt gentemot oss. Sverige ska vara berett att ta emot och ge militärt stöd.

Riksdagen godkände regeringens förslag till det mål för det militära försvaret som ska gälla fr.o.m. 2010. Målet för det militära försvaret ska fr.o.m. 2010 vara att enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet, försvara Sverige och främja vår säkerhet. Detta ska ske genom att

- hävda Sveriges suveränitet, värna suveräna rättigheter och nationella intressen
- förebygga och hantera konflikter och krig
- skydda samhället och dess funktionalitet i form av stöd till civila myndigheter.

Riksdagen godkände vidare regeringens förslag till Försvarsmaktens operativa förmåga fr.o.m. 2010. Försvarsmakten ska fr.o.m. 2010 ha en operativ förmåga som möjliggör att Försvarsmakten kan genomföra omvärldsbevakning, insatser och utveckling av insatsorganisationen. Denna operativa förmåga ska uppnås enskilt och tillsammans med andra.

Riksdagen godkände också regeringens förslag till inriktningen för insatsorganisationens utformning 2014. Utskottet framhöll att man erfarit att det pågår ett fortsatt utredningsarbete om den närmare utformningen av förbanden. Regeringen återkommer nu i budgetpropositionen med en redovisning av vilka förband som bör ingå i insatsorganisationen 2010 och 2012. Den utformning av insatsorganisationen som redovisas ska enligt regeringen ses som successiva steg mot organisationen 2014.

Utskottet kan konstatera att kärnan av den samlade organisationen för Försvarsmakten som redovisas kommer 2012 att utvecklas mot 8 manöverbataljoner och i övrigt bestå av 2 korvettdivisioner, 1 ubåtsflottilj samt 4 stridsflygdivisioner.

För att underlätta utskottets uppföljning av insatsorganisationen bör regeringen årligen i budgetpropositionen redovisa insatsorganisationens utveckling för de förband som omfattades av det försvarspolitiska inriktningsbeslutet våren 2009. Avvikelser bör särskilt kommenteras.

De olika förbanden ska vara stående förband med huvudsak heltidsanställda soldater eller kontraktsförband med tidvis tjänstgörande soldater. En mindre del av soldaterna i arméstridskrafterna ska tjänstgöra kontinuerligt medan marin- och flygstridskrafterna till sin huvuddel ska organiseras i stående förband.

Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna kommer att få bättre utrustning och materiel samt en utökad roll. Det innebär en betydande ambitionshöjning. Hemvärnet kommer att bestå av 40 bataljoner med en inriktning på ca 22 000 personer.

Utskottet kan konstatera att det fram till nuvarande mandatperiod skett en stor reduktion av antalet förband. Utskottet förutsätter att regeringen årligen, t.ex. i budgetpropositionen, fortsätter att underställa riksdagen ett förnyat underlag för prövning av insatsorganisationens utformning i likhet med hittillsvarande ordning.

Utskottet konstaterar att denna inriktning till stora delar överensstämmer med den utformning som redovisas i den socialdemokratiska motionen. Utskottet avstyrker med det anförda motionen.

Ekonomisk styrning

Utskottet har vid många olika tillfällen som ett led i riksdagens utövande av sin finansmakt (RF 1 kap. 4 § samt 9 kap. 2 § och 3 §) begärt ett förbättrat underlag för sina ställningstaganden. Senast skedde det om underlag för materielanskaffningen i försvarsutskottets betänkande 2008/09:FöU10 Försvarets inriktning.

I budgetbetänkandena hösten 2007 (bet. 2007/08:FöU1) och hösten 2008 (bet. 2008/09:FöU1) erinrade vidare utskottet om att regeringen tidigare redovisat för riksdagen öppet i budgetpropositionerna kostnaderna för större materielprojekt i s.k. objektsramar. Syftet med objektsramarna var att förbättra styrning och uppföljning av större materielinvesteringar. Vid sidan av den redan utvecklade anslagsstrukturen var enligt utskottet en utvecklad redovisning av investeringsplanen av betydelse för riksdagens möjlighet att utöva sin finansmakt.

Utskottet understryker återigen behovet av att regeringen fortsätter det påbörjade arbetet med att förbättra sin materielredovisning till riksdagen som anförts ovan.

Utskottet anser att den socialdemokratiska motionens syfte delvis är tillgodosedd med vad utskottet anför varför den avstyrks.

Personalförsörjning

Den nya insatsorganisationen enligt det försvarspolitiska beslutet våren 2009 bygger på att ett nytt personalförsörjningssystem införs. Det nuvarande personalförsörjningssystemet måste som utskottet då anförde reformeras om det ska vara möjligt att höja förbandens insatsberedskap och medge en mer mångsidig användning av förbanden.

Utskottet ställde sig under våren 2009 bakom följande principer när det gäller personalförsörjningen. Den största förändringen sker när det gäller personalförsörjningen av soldater och sjömän. Totalförsvarsplikten ska tillämpas när försvarsberedskapen så kräver. Den grundläggande soldatutbildningen ska tills vidare vara frivillig. Därefter ska soldaterna kunna anställas på heltid eller med kontrakt. Soldaterna i arméstridskrafterna bör bestå av ca 75 % tidvis tjänstgörande personal. Soldaterna och sjömännen ska ha skyldighet att tjänstgöra såväl i Sverige som i internationell fredsfrämjande verksamhet.

Regeringen anmäler i budgetpropositionen att grundutbildningen av frivilliga soldater bör starta den 1 juli 2010. För att en sådan tidsplan ska kunna hållas måste enligt utskottet regeringen återkomma till riksdagen med erforderliga lagförslag om detta tidigt under 2010.

Utskottet har tidigare konstaterat att det finns flera viktiga frågor som behöver besvaras i det fortsatta arbetet. Personalförsörjningsutredningen (dir. 2009:58) som ska lämna sina förslag senast den 1 december 2010 och bl.a. har i uppgift att föreslå förbättrade möjligheter till tidsbegränsad anställning och rätten till tjänstledighet från civil anställning för militär-tjänstgöring kommer att ha en viktig roll i detta arbete. Även arbetsmarknadens parter har, bedömer utskottet, en viktig roll när det gäller genomförandet av reformen.

Ytterligare ställningstaganden från utskottet om hur det samlade personalförsörjningssystemet ska se ut kommer att göras när regeringen återkommer i en proposition, vilket bör ske senast under 2011. Under införandet av systemet ser utskottet det som angeläget att en fullständig uppfyllnad av insatsorganisationen så långt som möjligt vidmakthålls.

I den socialdemokratiska motionen anses att den inledande militära grundutbildningen ska genomföras med plikt medan utskottet anser att den ska vara frivillig. När det gäller anställning av soldater på hel- eller deltid överensstämmer motionärernas uppfattning till stor del med utskottets. Motionen är alltså till del tillgodosedd varför den avstyrks.

Försvarsindustri

Utskottet underströk i samband med det försvarspolitiska beslutet våren 2009 att försvarsindustrin sedan decennier har en central roll i svensk försvarspolitik. Detta ger Sverige inflytande och har betydelse för vår strävan att integreras i försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete med andra länder.

Utskottet anser liksom man framfört i tidigare sammanhang att Försvarsmaktens behov av materiel ska bestämmas av kraven på operativ förmåga.

Utskottet har tidigare ställt sig bakom de principer för anskaffning av materiel som presenterades i det försvarspolitiska beslutsunderlaget. Detta innebär bl.a. att bredden på materielutvecklingssatsningarna bör minska till förmån för anskaffning av redan utvecklade och beprövade system.

Det internationella materielsamarbetet är enligt utskottet mycket viktigt för materielförsörjningen till Försvarsmaktens förband. Vid anskaffning av materiel bör samarbete med andra länder ske när det bedöms kostnadseffektivt. Det är också en fördel om Sverige kan ha samma materiel som de länder vi ofta samverkar med vid t.ex. internationella operationer. Det underlättar även möjligheten att ge och ta emot hjälp från andra länder också i övriga situationer.

Utskottet har i utlåtande 2008/09:F6U3 Strategi för en konkurrenskraftig europeisk försvarsindustri behandlat ett antal frågor som berör försvarsindustrin i Sverige och dess förmåga att hävda sin konkurrenskraft i Europa. Utskottet välkomnade därvid det initiativ till en strategi för en starkare och mer konkurrenskraftig försvarsindustri i EU som kommissionen presenterat och ställde sig bakom kommissionens strävanden. En väl fungerande försvarsindustrimarknad utgjorde enligt utskottet en viktig komponent i upp-

fyllandet av de gemensamma åtagandena inom den europeiska säkerhets- och försvarspolitik. Utskottet erinrade avslutningsvis i utlåtandet om vikten av att värna den svenska försvarsindustrins ställning i Europa.

Utskottet anser liksom tidigare att möjligheterna till samverkan med civila offentliga aktörer och näringslivet bör utnyttjas för att effektivisera verksamheten och nå besparingar.

Med det anförda tillgodoses till stor del vad som framhålls i den socialdemokratiska motionen. Den avstyrks således av utskottet.

Frivillig försvarsverksamhet

Utskottet har många gånger understrukit den stora betydelse som de frivilliga försvarsorganisationerna har. De bidrar på ett betydelsefullt sätt till den folkliga förankringen av försvaret, samtidigt som de bedriver en kostnadseffektiv verksamhet.

De frivilliga försvarsorganisationerna kan på ett smidigt sätt ställa resurser till förfogande när det uppkommer tillfälliga omfattande behov inom krisberedskapen. De har en viktig uppgift när det gäller personalförsörjningen till hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna. Utskottet bedömer också att de frivilliga försvarsorganisationerna kan komma att ha en roll vid rekrytering till Försvarsmaktens nya personalförsörjningssystem. Deras ungdomsverksamhet har därvid stor betydelse.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen att anslaget till de frivilliga försvarsorganisationerna ska utgå. Utskottet har (bet. 2008/09:FöU10) framhållit att man vid budgetbehandlingen för 2010 kommer att pröva finansieringsformerna för den frivilliga försvarsverksamheten. Utskottet noterar att regeringen anser att organisationsbidraget till frivilligverksamheten ska vara kvar, men inte vara bundet till ett särskilt anslag i statsbudgeten. Myndigheternas möjligheter att använda de pengar för organisationsstöd till frivilligorganisationerna som tidigare öronmärkts genom ett särskilt anslag i statsbudgeten bör omges med restriktioner. Utskottet utgår från att regeringen återkommer årligen i budgetpropositionerna med en redovisning av hur den fortsatta omfattningen och inriktningen av organisationsstödet utvecklas och en redovisning av ändamålsenligheten med den nya ordningen.

Även i motionerna från Socialdemokraterna och Miljöpartiet framhålls en positiv inställning till den frivilliga försvarsverksamheten. Utskottet har dock en annan uppfattning än motionärerna om hur organisationsstödet tills vidare ska vara organiserat. Därmed avstyrks motionerna.

Stridsgrupper

Utskottet stöder vad regeringen anför om att Sverige tillsammans med Estland, Finland, Irland och Norge kommer att ställa en nordisk stridsgrupp till EU:s förfogande för en ny beredskapsperiod under det första halvåret 2011 (NBG11) med Sverige som ramnation. Detta är i linje med vad utskottet i samband med det försvarspolitiska beslutet våren 2009 framhöll, nämligen att Sverige har en viktig roll att fylla inom EU:s snabbinsatsbe-

redskap. Försvarsmakten ska enligt utskottet periodvis kunna hålla ett snabbinsatsförband i hög beredskap motsvarande ramnationsansvaret i EU:s stridsgruppskoncept. Utskottet har kunnat konstatera att erfarenheterna av Sveriges ledande roll i den nordiska stridsgruppen under 2008 varit värdefulla och förutsätter att dessa erfarenheter tas till vara då den nya stridsgruppen organiseras, bl.a. vad avser bemanning, lednings- och materielsystem samt ekonomi. Utskottet utgår vidare från att regeringen återkommer till riksdagen i nästa budgetproposition med en närmare redovisning av arbetet med NBG11.

Regeringen anför också att man till EU har anmält avsikten att bidra till den brittiska stridsgrupp som anmälts till beredskap för EU:s krishantering det andra halvåret 2013. Ett fortsatt deltagande i EU:s stridsgrupper efter 2011 är i linje med den viktiga roll som utskottet anser att Sverige har att fylla inom EU:s snabbinsatsberedskap. Utskottet har emellertid ingen anledning att nu ta ställning till detta. Regeringen bör återkomma till riksdagen angående utformningen av deltagandet i denna stridsgrupp för de ställningsangäenden som kan behövas av riksdagen om en sådan grupp blir aktuell.

Beträffande Natos snabbinsatsstyrka, Nato Response Force (NRF), som Sverige liksom andra partnerländer till Nato fått erbjudande att delta i, kan utskottet konstatera att regeringen tidigare redovisat att man avvaktat Natos utvärdering av konceptet.

Utskottet har sålunda en annan uppfattning om omfattningen och formerna för svenskt deltagande i EU:s och Natos snabbinsatsstyrkor än vad motionärerna från Socialdemokraterna och Miljöpartiet har. Motionerna bör alltså avslås.

Nordiskt samarbete

Utskottet anser liksom regeringen att det nordiska försvarssamarbetet är mycket angeläget. Det bör utvecklas ytterligare med utgångspunkt i att den nationella beslutanderätten när det gäller den operativa förmågan ska bestå. Samarbetet är gynnsamt för säkerhetsutvecklingen i regionen. Det är ett komplement till annat samarbete inom EU och Nato. Det leder till en effektivare användning av resurser och ger ökad effekt. Områden som är lämpliga för samarbete är försvarsplanering, utveckling av interoperabilitet, områdesövervakning, materielförsörjning, utbildning och övningar samt forskning.

Utskottet vill i detta sammanhang också peka på betydelsen av ett fördjupat Östersjösamarbete där de nordiska länderna har en viktig roll. Samarbetet kring sjöövervakning är därvid en prioriterad fråga.

Utskottet noterar att Sverige den 5 november 2009 undertecknat ett samförståndsavtal med de övriga nordiska länderna om fördjupat försvarssamarbete.

Med det anförda är den socialdemokratiska motionen till stor del tillgodosedd varför den avstyrks av utskottet.

Luftförsvarsutredning

I två motioner från Miljöpartiet yrkas att en parlamentarisk luftförsvarsutredning bör tillsättas.

Utskottet kan konstatera att regeringen i de försvarspolitiska propositionerna och årligen i budgetpropositionen redovisar utvecklingen av flygstridskrafterna och ledningen av dessa.

I det försvarspolitiska betänkandet (bet. 2008/09:FöU10) framhöll utskottet när det gäller Försvarsmaktens utredning om en gemensam lägescentral (GLC) att eventuella genomgripande förändringar av dagens organisation kopplade till detta bör ske efter godkännande av regeringen. Utskottet underströk betydelsen av att förmågan att säkert kunna leda våra stridsflygplan ska vara bestående.

Den framtida utvecklingen av flygstridskrafterna kan komma att kräva betydande investeringar. Utskottet utgår från att regeringen regelbundet återkommer till riksdagen med tydliga beslutsunderlag om detta.

Utskottet är dock inte berett att förorda att de underlag som ska tas fram om flygstridskrafternas framtid ska ske i form av en parlamentarisk utredning som föreslås i motionerna. Detta arbete bör i stället ske inom ramen för det utredningsarbete som Försvarsmakten har initierat om flygstridskrafternas långsiktiga utveckling och som utskottet närmare redogör för nedan under avsnittet om utveckling och uppgradering av JAS 39 Gripen C/D. Motionerna som därmed på flera punkter kommer att tillgodoses avstyrks således av utskottet.

Forskning

Utskottet har ingen invändning mot vad regeringen anför om forskning och teknikutveckling. Utvecklingsverksamheten genomgår för närvarande förändringar. Från att tidigare ha varit inriktad mot att skapa långsiktig handlingsfrihet är den nu i stället inriktad på att stödja den fortsatta förändringen av Försvarsmakten.

En konsekvens av den nya materielförsörjningsstrategin är att den forskning och teknikutveckling som är knuten till materiel kommer att minska. I stället kan medel föras över till insatsorganisationens operativa förmågor.

Utskottet har heller inget att invända mot att det sker en ökad samordning av forskningsverksamheten om det gynnar rationaliteten i verksamheten.

Eftersom utskottet har en annan uppfattning än de socialdemokratiska motionärerna om hur forskningssatsningarna ska prioriteras avstyrks motionen.

Exportmyndighet

Regeringen anmäler att man avser att inrätta en ny myndighet, Exportstödsmyndigheten, under 2010.

Utskottet tillstyrker detta. Exportstödet har under senare år blivit mer omfattande. Det har krävts ett större engagemang hos stat och industri än tidigare. En ny myndighet som stöder exporten innebär att ansvarsförhållandena blir klarare och att intressekonflikter minskar. Stödet kan ges mer effektivt än i dag.

Eftersom motionärerna anser att exportstödet ska ske i annan form än genom en ny myndighet avstyrks motionen av utskottet.

Stödverksamhet

Utskottet framhöll i betänkande 2005/06:FöU11 Reformerad styrning och förvaltning för försvaret att det fanns starka skäl att reformera Försvarsmaktens stödverksamhet för att föra över resurser till insatsorganisationens operativa förmågor.

Regeringen redovisar nu att det omfördelats resurser från stöd och administration till förbanden. De frigjorda resurserna för åren 2004–2008 uppgår till drygt 2 miljarder kronor och det har skett en minskning med ca 5 800 personår.

Regeringen redovisar också att man nu går vidare och kommer att tillsätta genomförandekommittéer med uppdrag att lämna förslag på hur stödet till Försvarsmakten ska vara utformat. Verksamheten vid Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarshögskolan och Totalförsvarets pliktverk samt vissa delar av Försvarsmakten ska reformeras. Detta ska leda till att ca 20–30 % av kostnaderna för stödverksamheten frigörs och tillförs förbandens verksamhet.

Utskottet noterar också att regeringen i oktober 2009 gett uppdrag till Försvarsmakten och Försvarshögskolan att ge förslag till hur kostnaderna för officersutbildningen kan reduceras. Regeringen har vidare i oktober 2009 gett Försvarsmakten i uppdrag att redovisa förslag till inriktning för materielförsörjningen inom ledningsområdet för att reducera ekonomiska bindningar inom detta område.

Utskottet välkomnar regeringens åtgärder och avser att fortsätta att noga följa hur denna omstruktureringsprocess fortlöper.

Därmed är de socialdemokratiska motionärernas strävan att stödverksamheten ska fortsätta att reformeras tillgodosedd i den delen. Motionen avstyrks av utskottet.

Budget

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen *bifaller* regeringens förslag i budgetpropositionen om *beredskapskredit, anslag, bemyndiganden, investeringsplaner och avgiftsuttag*.

Sammanlagt föreslås anslag inom utgiftsområdet på 45,5 miljarder kronor.

Stora *anslag* är Försvarsmaktens förbandsverksamhet på 19,9 miljarder kronor, Fredsfrämjande förbandsinsatser 2,5 miljarder kronor, Anskaffning av materiel 10,8 miljarder kronor, Vidmakthållande av materiel 6 miljarder kronor, Forskning 0,9 miljarder kronor, Försvarets radioanstalt 0,7 miljarder kronor, Kustbevakningen 1 miljard kronor, Samhällets krisberedskap 1,1 miljard kronor och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap 1 miljard kronor.

Beställningsbemyndigande föreslås för anskaffning av materiel på 28,5 miljarder kronor och för vidmakthållande av materiel på 12,9 miljarder kronor.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner att regeringen får besluta om anskaffning av ny *radarjaktrobot*, utveckling och uppgradering av *JAS 39 Gripen C/D* och anskaffning av taktisk *obemannad flygfarkost (TUAV)*.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med en redovisning före ett för staten bindande anskaffningsbeslut fattas om ny radarjaktrobot.

Utskottet förutsätter att regeringen återkommer med en proposition till riksdagen om det på sikt krävs att *JAS 39 Gripen C/D* ges en höjd operativ förmåga.

Utskottet föreslår att samtliga *motioner avslås*.

Jämför reservation 2 (s, v) och 3 (mp) samt särskilda yttranden 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

Propositionen

Beredskapskredit

Regeringen föreslår att regeringen bemyndigas att för 2010 utnyttja en kredit på högst 40 000 000 000 kr i Riksgäldskontoret om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger.

Anslag 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Regeringen föreslår ett anslag på 19 882 368 000 kr.

Anslag 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser

Regeringen föreslår ett anslag på 2 537 312 000 kr.

Regeringen föreslår vidare att regeringen bemyndigas att besluta om en anslagskredit på högst 300 000 000 kr för anslag 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser.

Anslag 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Regeringen föreslår ett ramanslag på 10 847 912 000 kr.

Regeringen föreslår att förslaget till investeringsplan för Försvarsmakten 2010–2012 godkänns.

Regeringen föreslår att regeringen bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda beställningar medför behov av framtida anslag på högst 28 500 000 000 kr efter 2010.

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att regeringen under 2010 får besluta om anskaffning av ny radarjaktrobot, utveckling och uppgradering av JAS 39 Gripen C/D, anskaffning av taktisk obemannad flygfarkost (TUAV) samt i övrigt får fatta nödvändiga beslut beroende på oförutsedda förändrade förutsättningar.

Anslag 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar

Regeringen föreslår ett ramanslag på 5 976 563 000 kr.

Regeringen föreslår att regeringen bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda beställningar medför behov av framtida anslag på högst 12 850 000 000 kr efter 2010.

Anslag 1:5 Forskning och teknikutveckling

Regeringen föreslår ett ramanslag på 864 450 000 kr.

Anslag 1:6 Totalförsvarets pliktverk

Regeringen föreslår ett ramanslag på 166 894 000 kr.

Anslag 1:7 Officersutbildning m.m.

Regeringen föreslår ett ramanslag på 275 452 000 kr.

Anslag 1:8 Försvarets radioanstalt

Regeringen föreslår ett ramanslag på 694 961 000 kr.

Anslag 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Regeringen föreslår ett ramanslag på 62 454 000 kr.

Anslag 1:10 Nämnder m.m.

Regeringen föreslår ett ramanslag på 27 201 000 kr.

Försvarets materielverk

Regeringen föreslår att regeringen bemyndigas att för 2010 låta Försvarets materielverk disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 18 500 000 000 kr för att tillgodose behovet av rörelsekapital.

Anslag 1:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.

Regeringen föreslår ett ramanslag på 108 925 000 kr.

Anslag 2:1 Kustbevakningen

Regeringen föreslår ett ramanslag på 989 546 000 kr.

Regeringen föreslår att förslaget till investeringsplan för Kustbevakningen för 2010–2012 godkänns.

Anslag 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Regeringen föreslår ett ramanslag på 54 850 000 kr.

Regeringen föreslår att regeringen bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kr under perioden 2011–2013.

Anslag 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Regeringen föreslår ett ramanslag på 21 080 000 kr.

Anslag 2:4 Krisberedskap

Regeringen föreslår ett ramanslag på 1 171 370 000 kr.

Anmärkning: Från Försvarsdepartementet har underhand anmälts att det i propositionen redovisade ändamålet med anslaget ska kompletteras med att det också finansierar förmågan att lämna stöd till andra länder vid allvarliga kriser.

Regeringen föreslår att regeringen bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 2:4 Krisberedskap besluta om avtal och beställningar av tjänster, utrustning och anläggningar för beredskapsåtgärder samt åtgärder för att hantera allvarliga extraordinära händelser som, inklusive tidigare gjorda beställningar, medför behov av framtida anslag på högst 360 000 000 kr under perioden 2011–2016.

Regeringen föreslår att regeringen bemyndigas att för 2010 låta Myndigheten för samhällsskydd och beredskap disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 500 000 000 kr. Regeringen bemyndigas att för 2010 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 350 000 000 kr.

Anslag 2:5 Gemensam radiokommunikation – Rakel

Regeringen föreslår ett ramanslag på 211 000 000 kr.

Regeringen föreslår att regeringen bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet ingå avtal om ekonomiska åtaganden för att anskaffa infrastrukturen för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel som, inklusive tidigare gjorda beställningar, medför behov av anslag på högst 85 000 000 kr under perioden 2011–2013.

Anslag 2:6 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Regeringen föreslår ett ramanslag på 178 000 000 kr.

Anslag 2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Regeringen föreslår ett ramanslag på 960 989 000 kr.

Anslag 2:8 Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF

Regeringen föreslår ett ramanslag på 95 000 000 kr.

Anslag 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Regeringen föreslår ett ramanslag på 329 416 000 kr.

Regeringen föreslår att regeringen bemyndigas att under 2010 för ramanslaget 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 65 000 000 kr under 2011–2013.

Anslag 4:1 Elsäkerhetsverket

Regeringen föreslår ett ramanslag på 45 332 000 kr.

Anslag

Regeringen föreslår att riksdagen för 2010 anvisar anslag under utgiftsområdet enligt följande sammanställning:

Anslagsbelopp (tkr)

Anslag		Anslagstyp	Belopp
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	Ramanslag	19 882 368
1:2	Fredsfrämjande förbandsinsatser	Ramanslag	2 537 312

Anslagsbelopp (tkr)			
Anslag		Anslagstyp	Belopp
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	Ramanslag	10 847 912
1:4	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	Ramanslag	5 976 563
1:5	Forskning och teknikutveckling	Ramanslag	864 450
1:6	Totalförsvarets pliktverk	Ramanslag	166 894
1:7	Officersutbildning m.m.	Ramanslag	275 452
1:8	Försvarets radioanstalt	Ramanslag	694 961
1:9	Totalförsvarets forskningsinstitut	Ramanslag	62 454
1:10	Nämnder m.m.	Ramanslag	27 201
1:11	Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.	Ramanslag	108 925
2:1	Kustbevakningen	Ramanslag	989 546
2:2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	Ramanslag	54 850
2:3	Ersättning för räddningstjänst m.m.	Ramanslag	21 080
2:4	Krisberedskap	Ramanslag	1 171 370
2:5	Gemensam radiokommunikation – Raket	Ramanslag	211 000
2:6	Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	Ramanslag	178 000
2:7	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Ramanslag	960 989
2:8	Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF	Ramanslag	95 000
3:1	Strålsäkerhetsmyndigheten	Ramanslag	329 416
4:1	Elsäkerhetsverket	Ramanslag	45 332
Summa			45 501 075

Motionerna

Motion 2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s)

Anslag

Socialdemokraterna föreslår att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anvisar *anslagen* under utgiftsområde 6 Försvaret och samhällets krisberedskap enligt uppställning (*yrkande 1*):

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagsförändring
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	19 882 368	-325 000
1:2 Fredsfrämjande insatser	2 537 312	-1 750 000
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	10 847 912	100 000
1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	5 976 563	-100 000
1:5 Forskning och teknikutveckling	864 450	30 000

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagsför- ändring
2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	960 989	-23 000
Nytt anslag: Tidigare anslag 1:10 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer	0	68 000
Summa för utgiftsområdet	45 501 075	- 2 000 000

Personalförsörjning

Socialdemokraternas förslag till *personalförsörjningssystem* med värnplikt som grund skapar ett ekonomiskt utrymme om 150 miljoner kronor 2010, 200 miljoner kronor 2011 och 500 miljoner kronor 2012. Detta bör tillkännages för regeringen (*yrkande 4 i denna del*).

Materielanskaffning och forskning m.m.

Socialdemokraterna stöder inte inriktningen i regeringens materieförsörjningspolicy och dess konsekvenser för försvarsindustrin och ställer sig därför inte heller bakom de förändringar av *bemyndiganderamarna* som regeringen vill se. Regeringen bör bemyndigas att under 2010 för anslag 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 35 000 000 000 kr efter 2010 (*yrkande 5*). Regeringen bör därför vidare bemyndigas att under 2010 för anslag 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 250 000 000 kr efter 2010 (*yrkande 6*). Regeringen bör också bemyndigas att under 2010 låta *Försvarets materielverk* disponera en *kredit* i Riksgäldskontoret på högst 20 000 000 000 kr för att tillgodose behovet av rörelsekapital (*yrkande 7*).

Socialdemokraterna värnar om *forskningen* som en grund för Försvarsmaktens möjlighet att utvecklas till en modern och effektiv insatsorganisation och återför därför 30 miljoner kronor 2010, 300 miljoner kronor 2011 och 300 miljoner kronor 2012 jämfört med regeringens förslag (*yrkande 8*).

Socialdemokraterna avsätter 100 miljoner kronor 2010, 300 miljoner kronor 2011 och 200 miljoner kronor 2012 mer än regeringen till *anskaffning av materiel* för att värna om jobb, högteknologisk kompetens, viktiga skatteintäkter och vår militära alliansfrihet (*yrkande 9 i denna del*).

Socialdemokraterna avser att se över *investeringsplanen* och materielplanen utifrån sin uppfattning att all materiel inte behöver vara optimerad för internationella uppgifter (*yrkande 10*).

Stödverksamhet

En seriös reformering av *försvarets stödverksamheter* kan ge en besparing på 200 miljoner kronor 2010, 400 miljoner kronor 2011 och 800 miljoner 2012. För 2010 beräknas besparingen belasta anslag 1:1 med 100 miljoner kronor och anslag 1:4 med 100 miljoner kronor (*yrkande 12 i denna del*).

Internationell verksamhet

Sverige bör bidra med färre men längre internationella insatser. Det svenska militära engagemanget i Kosovo (Kfor) bör avslutas, men vårt civila engagemang bör fortsätta där. Därför bör anslaget tillfälligt minska för de fredsfrämjande insatserna med 550 miljoner kronor 2010 och 250 miljoner kronor 2011.

Socialdemokraterna är positiva till att Sverige deltar i den nordiska stridsgruppen 2011 men ska inte vara ramnation. Därför bör försvarsramen minska med 750 miljoner kronor 2010, 1 miljard kronor 2011 och 350 miljoner kronor 2012. Eftersom det är oklart exakt hur kostnaderna för stridsgruppen fördelar sig föreslås att regeringen bemyndigas att vid behov omfördela besparingen mellan anslagen.

Vad som anförts om *Försvarsmaktens internationella insatser* bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening (*yrkande 13 i denna del*).

Motion 2009/10:Fö252 av Lars Ohly m.fl. (v)

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag på utökade resurser till internationella insatser. Likaså avvisas satsningen på SAC-samarbetet. Vänsterpartiet vill säkra och förstärka det nationella försvaret och föreslår därför en satsning på de nationella skyddsstyrkorna. Det bör även satsas på ett utökat arbete med jämställdhets- och diskrimineringsfrågor.

Vidare avslås alla anslag för främjandet av svensk vapenexport samt stöd till den europeiska försvarsbyrån (Eda). I avvaktan på en ny parlamentarisk utredning om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet avslås regeringens förslag på utökade resurser för Försvarets radioanstalt.

Vänsterpartiet föreslår att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anvisar anslagen under utgiftsområde 6 För-svar och samhällets krisberedskap enligt uppställning:

Anslag		Regeringens förslag (tkr)	Förändring (tkr)
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	19 882 368	160 000
1:2	Fredsfrämjande förbandsinsatser	2 537 312	-1 200 000
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	10 847 912	-400 000
1:5	Forskning och teknikutveckling	864 450	-400 000
1:8	Försvarets radioanstalt	694 961	-40 000

Anslag		Regeringens förslag (tkr)	Förändring (tkr)
1:9	Totalförsvarets forskningsinstitut	62 454	-60 000
1:11	Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.	108 925	-60 000
Summa för utgiftsområdet		45 501 075	-2 000 000

Motion 2009/10:Fö254 av Peter Rådberg m.fl. (mp)

Miljöpartiet bedömer att det går att spara 2 miljarder kronor inom utgiftsområde 6 i förhållande till regeringens nivå 2010 och lika mycket för åren 2011 och 2012.

Miljöpartiet föreslår att anslagen under utgiftsområdet bör fördelas enligt följande sammanställning jämfört med regeringens förslag (*yrkande 10*):

Anslag		Anslagsförändringar (mnkr)		
		2010	2011	2012
1:1	Försvarsmställning inklusive förbandsreserv	-640	-800	-800
1:2	Fredsfrämjande insatser	100	130	150
1:3	Anskaffning materiel och anläggningar	-995	-1 170	-1 172
1:4	Vidmakthållande, avveckling m.m.	-700	-700	-700
1:5	Minskad forskning och teknikutveckling	-20	220	180
1:8	Försvarets underrättelsenämnd och Signalspan.	-14	-14	-14
1:11	Ny myndighet för exportstöd av krigsmateriel	-109	-111	-114
1:12	Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret	35	35	35
2:1	Kustbevakningen	193	180	180
2:4	Krisberedskap	50	50	50
2:7	Myndighet för samhällsskydd och beredskap	100	180	205
Summa för utgiftsområdet		-2 000	-2 000	-2 000

Huvuddelen av besparingarna inom anslagsområdet görs på förbands- och materielanslagen. Rationaliseringsprocessen inom förbandsverksamheten (anslag 1:1) måste fortsätta och utgifterna för materieförsörjningen (anslag 1:3 och 1:4) kan reduceras mer än vad regeringen aviserat. Miljöpartiet förordar att vissa materielprojekt stoppas, som t.ex. utvecklingen av en ny ubåt. Regeringen bör heller inte få fatta något beslut rörande utveckling, uppgradering eller anskaffning av JAS 39 Gripen utan föregående riksdagsbehandling (*yrkande 4*). Vidare bör nya delserier och nya versioner av JAS 39 Gripen stoppas (*yrkande 5*).

Miljöpartiet avvisar regeringens förslag om inrättandet av en ny exportstödsmyndighet för krigsmateriel.

Till Miljöpartiets satsningar inom utgiftsområdet återfinns satsningar på 1:2 Fredsfrämjande insatser där det för överskådlig tid finns ett stort behov för att delta i fler internationella krishanteringsuppgifter i FN:s regi.

De ökade kostnaderna med anledning av FRA-lagen bör tas bort från FRA:s budget.

Det bör ske en klimatsatsning för skydd mot naturolyckor med syfte att minska sårbarheten för extrema väderhändelser och långsiktiga klimatförändringar.

Miljöpartiet föreslår ett ökat anslag till Kustbevakningen för deltagande i ett övervakningsuppdrag utanför Somalia (*yrkande 8*). Operation Atalanta bör få utökad direktiv att även stävja det internationella tjuvfisket och dumpningen av miljöfarligt avfall.

Miljöpartiets stopp för dyra materielprojekt innebär att *investeringsplanen* för Försvarsmakten (anslag 1:3) 2010–2012 sänks med 995 miljoner kronor 2010, 1 170 miljoner kronor 2011 och 1 172 miljoner för 2012 (*yrkande 1*). Miljöpartiet avslår också regeringens förslag till *bemyndigande* för anslag 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel på högst 12,85 miljarder kronor efter 2010 (*yrkande 2*). *Bemyndigandet* under anslag 1:4 bör i stället minskas till högst 7 miljarder kronor (*yrkande 3*).

Utskottets ställningstagande

Principiella utgångspunkter

När det gäller frågan om utskottets ställningstagande till budgetförslaget för 2010 vill utskottet i år särskilt behandla frågor om Försvarsmaktens materieförsörjning.

Regeringen begär varje år riksdagens bemyndigande att under det kommande budgetåret få ingå sådana ekonomiska förpliktelser där betalningarna förfaller under senare budgetår, dvs. att få sätta riket i skuld. De anskaffningsbemyndiganden som riksdagen ger regeringen om att få beställa viss materiel till Försvarsmakten, kommer att förfalla till betalning i framtiden. Det blir således kommande riksdagar som ska finansiera de investeringar som denna riksdag beslutar om. Därför måste såväl omfattningen av, som ändamålet med, ett bemyndigande prövas lika noga som ett anslagsbeslut.

Utskottet har under en följd av år betonat vikten av beslutsunderlag i fråga om anskaffning av försvarsmateriel. I t.ex. betänkande 1996/97:FöU4 anförde utskottet bl.a. följande:

Därför skall enligt utskottets mening regeringen årligen i budgetpropositionen redovisa för riksdagen alla viktigare utvecklings- och anskaffningsprojekt under det aktuella budgetåret och därvid också belysa dess bedömda kostnader, konsekvenser för förbandens operativa effekt samt eventuella industriella aspekter. Regeringen måste även redovisa vilka materielbeställningar som i planeringsarbetet övervägts, men av prioriteringsskäl inte kan genomföras, eftersom det kan medföra att viss försvarsförmåga – eller vissa typer av förband – helt eller delvis kan upphöra.

Utskottet kan i anslutning till den lämnade redovisningen ta olika former av initiativ, exempelvis att följa upp visst projekt genom en särskild investeringsram eller investeringsplan, på det sätt som skett med JAS 39 Gripen-projektet. Om det av sekretesskäl är olämpligt att lämna erforderliga upplysningar i budgetpropositionen bör ett sådant material i stället överlämnas till riksdagens försvarsutskott.

Utskottet förutsätter även att regeringen – när den årligen hos riksdagen begär en bemyndiganderam för beställningar – för utskottet redovisar dels vilka bemyndiganden som avses användas för att beställa viktigare nya objekt, dels vilka bemyndiganden som inom den totala bemyndiganderamen erfordras för att fullfölja tidigare lagda beställningar. Detta gäller för såväl det militära som civila försvarets beställningsbemyndiganden.

Regeringens förslag om materielanskaffning

Regeringen föreslår att man under 2010 ska få besluta om

- anskaffning av ny radarjaktrobot
- utveckling och uppgradering av JAS 39 Gripen C/D
- anskaffning av taktisk obemannad flygfarkost (TUAV).

Försvarsdepartementets föredragning

Försvarsdepartementet har haft en särskild föredragning för utskottet om materielprojekten. Försvarsdepartementet redovisade sammanfattningsvis följande om de projekt som regeringen begärt att få anskaffa.

För närvarande är JAS 39 Gripen utrustad med radarjaktroboten Amraam som inom cirka fem års tid bedöms vara föråldrad och som behöver ersättas med ett nytt system. Olika alternativ för anskaffning övervägs.

En taktisk obemannad flygfarkost (TUAV) har stor betydelse för att kunna inhämta underrättelser för stridskrafterna över stora ytor. Det försämrade säkerhetsläget i Afghanistan har inneburit att en anskaffning behöver ske snart. Denna TUAV ska ersätta det nuvarande systemet Ugglan.

Den utveckling och uppgradering av JAS 39 Gripen som regeringen begär att få besluta om omfattar bl.a. mörkerförmåga med fotospaningskapsel, datakommunikation med markförband, förbättrad navigering i civilt luftrum, förbättrat motmedelssystem och anskaffning av ny bomb.

Ställningstagande

Ny radarjaktrobot

I dag är JAS 39 Gripen utrustad med radarjaktrobot 99 (Amraam) för bekämpning av luftmål på långa avstånd. Denna robot kommer så småningom att bli föråldrad och behöver ersättas omkring 2015 med en modernare. Utskottet anser det angeläget att flygstridskrafternas förmåga till luftförsvar, inte minst genom effektiv jaktstrid, kan upprätthållas. Förberedelserna för att anskaffa en modernare radarjaktrobot bör därför drivas

vidare. Sverige utvecklar tillsammans med Frankrike, Italien, Spanien, Storbritannien och Tyskland en modern radarjaktrobot genom det s.k. Meteorprojektet. Sverige har emellertid inte bundit sig för att anskaffa den.

Enligt vad Försvarsdepartementet uppgivit för utskottet kan en ny radarjaktrobot, oavsett leverantör, till fullo integreras i JAS 39 Gripen i C/D-version, dvs. den modernaste version som nu levereras till flygvapnet. Anskaffningen av en ny radarjaktrobot och val av leverantör föregriper således inte ett ställningstagande till en eventuell framtida vidareutveckling av C/D-versionen.

Med hänsyn till den betydelse som en ny radarjaktrobot har för flygstridskrafternas operativa effekt och därmed luftförsvaret av Sverige samt de industriella och ekonomiska aspekterna bör regeringen, mot bakgrund av var utskottet tidigare anfört om inflytande och insyn, återkomma till riksdagen med en redovisning innan ett för staten *bindande* anskaffningsbeslut fattas.

Utveckling och uppgradering av JAS 39 Gripen C/D

Riksdagen har under våren 2007 bemyndigat regeringen (prop. 2006/07:100, bet. 2006/07:FiU21, rskr. 2006/07:222) att bygga om 31 JAS 39 Gripen A/B-flygplan så att flygvapnet ska ha ca 100 JAS 39 Gripen av C/D-version 2013. Riksdagen bemyndigande samtidigt regeringen att genomföra ett s.k. demonstratorprogram som syftar till att klarlägga och utgöra grund för framtida beslut om en eventuell vidareutveckling av C/D-versionen. Demonstratorprogrammet pågår under åren 2007–2010. Regeringen beräknade kostnaderna för ombyggnaden av de 31 flygplanen och demonstratorprogrammet till ca 4,1 miljarder kronor.

I budgetpropositionen för 2010 redovisar regeringen vissa överväganden om en eventuell utveckling och uppgradering av JAS 39 Gripen C/D. Enligt propositionen har regeringen uttryckt sitt stöd för en inriktning som innebär att Sverige skulle åta sig att uppgradera svenska JAS 39 C/D-flygplan till JAS 39 E/F-version om Brasilien antar den offert om flygplansanskaffning som Saab AB lämnat. Motsvarande förutsättningar skulle enligt regeringen gälla om ett annat land än Brasilien blir aktuellt som partnerland. Eftersom det krävs ett bemyndigande av riksdagen för att ingå en ekonomisk förpliktelse av denna art, måste detta först godkännas av riksdagen. Utskottet tillstyrker detta bemyndigande enbart vad avser Brasilien.

Regeringen framhåller vidare att man avser att återkomma till riksdagen i fråga om hur JAS 39 Gripen C/D kan komma att behöva utvecklas och ges en förhöjd operativ förmåga efter åren 2020–2025. Resultatet av det ovan nämnda demonstratorprogram behöver inväntas. Försvarsdepartementet har för utskottet redovisat att det inom Försvarsmakten pågår ett utredningsarbete för att klarlägga vilken operativ förmåga i olika avseenden som flygstridskrafterna långsiktigt bör utveckla. Såvitt utskottet kan bedöma omfattar det även eventuella prestandaförbättringar som på sikt behöver vidtas på C/D-versionen. Detta är enligt Regeringskansliet ett krä-

vande och komplicerat utredningsarbete. Det kan ta upp till fem år innan en proposition med brett beslutsunderlag kan föreläggas riksdagen rörande ett mer omfattande lyft av flygstridskrafternas och luftförsvarets operativa förmåga.

Utskottet välkomnar att utredningsarbetet redan påbörjats, så att mål och konsekvenser av ett mer omfattande förmågeflyft kan redovisas innan beslut fattas.

Taktisk obemannad flygfarkost

Utskottet konstaterar vidare att obemannade flygfarkoster är ett mycket effektivt underrättelseinstrument och har stor betydelse för förbandens förmåga att kunna verka. Det föråldrade Ugglanssystemet behöver således ersättas med ett utvecklat och beprövat system med bättre prestanda. Utskottet anser att en sådan förmåga snarast bör tillföras.

Fordon

Utskottet har i yttrandet över höstilläggsbudget för 2009 (yttr. 2009/10:FöU1y) tillstyrkt att regeringen får besluta om anskaffning av splitterskyddade hjulgående fordon till en bataljon. Länsrätten i Stockholm har därefter den 29 oktober 2009 beslutat att den upphandling av fordonen som genomförts av Försvarets materielverk, under förbehåll av ett senare godkännande av regering och riksdag, ska göras om. Enligt länsrätten har upphandlingen i vissa delar genomförts i strid med lagen om offentlig upphandling. Riksdagen har med anledning av höstilläggsbudgeten för 2009 den 18 november 2009 bemyndigat regeringen att besluta om anskaffning av fordonen (bet. 2009/10:FiU11, rskr. 2009/10:47).

Försvarsutskottet kan ånyo konstatera att det finns behov av att ersätta äldre bandfordon med modernare splitterskyddade fordon. Utskottet kan konstatera att det av regeringen i budgetpropositionen beräknade bemyndigandebehovet för materielanskaffningen omfattar en sådan anskaffning.

Utskottet noterar också från Förvarsdepartementets genomgång av materielfrågorna att regeringen under 2010 planerar att beställa splitterskyddade bandvagnar till en bataljon. Utskottet ställer sig bakom den anskaffningen. Även i detta fall finns det skäl att ersätta äldre fordon med modernare varianter med god terrängframkomlighet och som kan transporteras på land, till sjöss och i luften.

Signalspaningsfartyg

Utskottet vill också i detta sammanhang erinra om att man i yttrande 2009/10:FöU1y till finansutskottet tillstyrkt anskaffning av ett nytt signalspaningsfartyg. Signalspaningen är en betydelsefull del av försvarsunderrättelseverksamheten. Det nuvarande signalspaningsfartyget Orion är föråldrat och behöver således ersättas.

Materielobjekt och anslag m.m.

Med det anförda tillstyrker utskottet vad regeringen föreslår om anskaffning av materielprojekt.

Riksdagen har beslutat om utgiftsram för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap (bet. 2009/10:FiU1, rskr. 2009/10:42). Försvarsutskottet föreslår att riksdagen anvisar anslag inom denna utgiftsram enligt bilaga 3 i detta betänkande.

Utskottet har i övrigt inget att erinra mot vad regeringen föreslår om beredskapskredit, bemyndiganden, investeringsplaner och avgiftsuttag. Dessa bör godkännas av riksdagen.

Utskottet konstaterar att motionärerna från socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet liksom i samband med det försvarspolitiska beslutet våren 2009 vill reducera försvarsanslagen med totalt 2 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag. Utskottet anser nu liksom då att detta inte är ansvarsfullt. Det skulle innebära att möjligheterna för Försvarsmakten att genomföra sina uppgifter både nationellt och internationellt allvarligt skulle äventyras. Den höga ambition inom materielförsörjningen som framförs i den socialdemokratiska motionen är vidare orealistisk med de ekonomiska ramar som de föreslår. Utskottet konstaterar också att oppositionspartierna har helt olika förslag om hur budgeten ska disponeras. Utskottet anser alltså att motionerna bör avslås.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. **Försvarets utformning, punkt 2 (s, v)**

av Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Michael Hagberg (s), Peter Jeppsson (s), Åsa Lindestam (s), Gunilla Wahlén (v) och Inger Jarl Beck (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:F6263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 3.

Ställningstagande

Sverige är militärt alliansfritt. Hot mot freden och vår säkerhet kan bäst avvärjas i gemenskap och samverkan med andra länder. Det går inte att se konflikter och kriser i vårt närområde som skulle påverka endast ett land. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Sverige ska därför kunna såväl ge som ta emot stöd i sådana fall.

De nationella behoven ska utgöra grunden för prioritering och utveckling av förmågor. För internationell tjänst prioriteras markförband. Flygvapen, marin och hemvärn med nationella skyddsstyrkor utgör de omedelbart gripbara resurserna och grunden för svensk nationell incidentberedskap i fred.

De förband som utbildas ska vara tillgängliga för de typer av insatser som kan bli aktuella i en nära framtid, nationellt och internationellt. Alla förbandstyper behöver dock inte vara optimerade för internationell tjänstgöring. Den subarktiska förmågan är viktig att bibehålla och som ett strategiskt område för internationella samarbeten.

Försvaret ska ha förmågan att kunna utvecklas för att möta framtida hot, såväl traditionella hot som helt nya. Såväl Försvarmaktens personalförsörjningssystem som materiel, organisation och beredskapssystem måste, tillsammans med bl.a. forskning och utveckling samt en fortsatt god underrättelsetjänst, bidra till en trovärdig och flexibel utvecklingsförmåga.

Sveriges försvar är, och ska vara, allas ansvar. Den folkliga förankringen utgör därför en viktig komponent för det militära försvaret. Värnplikten utgör en central del av försvarets folkliga förankring. Försvaret får inte bli ett samhälle i samhället.

Det svenska militära försvaret ska vara rationellt och effektivt organiserat. Det innefattar en fortsatt översyn av bl.a. logistikfunktioner, stödmyndigheter och grundorganisation, men också skapandet av en grundorganisation som bidrar till en långsiktig, folklig förankring t.ex. genom närvaro över hela landet.

Vad som anförs om principerna för det militära försvarets utformning bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

2. Materielprojekt, punkt 3 (s, v)

av Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Michael Hagberg (s), Peter Jeppsson (s), Åsa Lindestam (s), Gunilla Wahlén (v) och Inger Jarl Beck (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår vad regeringen föreslår om utveckling och uppgradering av JAS 39 Gripen för Brasilien och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2009/10:1 utgiftsområde 6 punkt 5 och motion 2009/10:Fö254 av Peter Rådberg m.fl. (mp) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

I budgetpropositionen för 2010 redovisar regeringen vissa överväganden om en eventuell utveckling och uppgradering av JAS 39 Gripen C/D. Försvarsdepartementet har för utskottet redovisat omfattningen av detta. Departementet redogjorde då för innebörden av det s.k. materielsystem 20. Vi har ingen invändning mot detta.

Enligt propositionen har regeringen också uttryckt sitt stöd för en inriktning som innebär att Sverige skulle åta sig att uppgradera svenska JAS 39 C/D-flygplan till JAS 39 E/F-versionen om Brasilien antar den offert om flygplananskaffning som Saab AB lämnat. Motsvarande förutsättningar skulle enligt regeringen gälla om ett annat land än Brasilien blir aktuellt som partnerland. Eftersom det krävs ett bemyndigande av riksdagen för att ingå en ekonomisk förpliktelse av denna art, måste detta först godkännas av riksdagen. Det framgår inte av propositionen vilka åtaganden som svenska staten skulle komma att göra om en sådan överenskommelse skulle träffas. Om en sådan överenskommelse skulle bli aktuell förutsätter vi att regeringen återkommer till riksdagen genom en proposition i frågan där statens åtaganden redovisas.

Riksdagen bör avslå vad regeringen föreslår om uppgradering av JAS 39 Gripen för Brasilien och tillkännage för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

3. Materielprojekt, punkt 3 (mp)

av Peter Rådberg (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår vad regeringen föreslår om utveckling och uppgradering av JAS 39 Gripen C/D och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:F6254 av Peter Rådberg m.fl. (mp) yrkandena 4 och 5 samt bifaller delvis proposition 2009/10:1 utgiftsområde 6 punkt 5.

Ställningstagande

Det finns i dag inget riksdagsbeslut som bemyndigar regeringen att investera ytterligare i JAS 39 Gripen-projektet. Riksdagen beslutade så sent som 2007 om en uppgradering av 31 JAS 39 Gripen till Natostandarden C/D, till en kostnad av 4,1 miljarder kronor av skattebetalarnas pengar. Skälet för detta var enligt regeringen att en ensad flygplansflotta som består av JAS 39 C/D kombinerat med att antalet flygplan reduceras ned till 100 innebär att långsiktiga besparingar uppnås. En enig Försvarsberedning har sedan dess konstaterat att Flygvapnet inte har något behov av så många flygplan. Snarare borde behovet ligga någonstans mellan 60 och 70 flygplan.

Miljöpartiet har tidigare kallat denna uppgradering för en illa dold industrisubvention som kom till endast för att hålla flygteknikerna på Saabs flygdivision sysselsatta. Inte ens två år har gått sedan riksdagen fattade det förra beslutet om uppgradering när regeringen återigen försöker smyga igenom ett beslut som innebär att hela tanken om en ensad JAS-flotta går om intet. Miljöpartiet har under flera års tid varnat för att teknikutvecklingen går mycket fortare än vad man från officiellt håll vill göra sken av, men det framstår som helt befängt att C/D-versionen bara skulle ha en livslängd på cirka tio år, som regeringen nu vill göra gällande. De plan av C/D-version som riksdagen fattade beslut om 2007 är redan ointressanta på exportmarknaden. De flesta intresseanmälningar Saab nu får gäller nästa generation, E/F.

Det blir alltid fel när man diskuterar försvarspolitik som om det viktigaste vore näringspolitik eller en arbetsmarknadsåtgärd. Självklart är det viktigaste att få ut mesta operativa effekt av Försvarsmakten. Miljöpartiet anser att JAS-projektet under alltför lång tid tillåtits svälja alltför stora resurser från försvaret.

Regeringen bör inte få fatta något beslut om utveckling, uppgradering eller anskaffning av JAS 39 Gripen utan föregående riksdagsbehandling. Det bör sättas stopp för nya delserier och nya versioner av JAS 39 Gripen.

Riksdagen bör avslå vad regeringen föreslår om utveckling och uppgradering av JAS 39 Gripen C/D och tillkännage för regeringen som sin mening vad som i övrigt anförs i reservationen.

4. Ekonomisk styrning, punkt 4 (s, v, mp)

av Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Michael Hagberg (s), Peter Jeppsson (s), Åsa Lindestam (s), Gunilla Wahlén (v), Inger Jarl Beck (s) och Peter Rådberg (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 16.

Ställningstagande

Försvarskommittén har vid upprepade tillfällen påtalat riksdagens behov av ett tydligare beslutsunderlag om materielanskaffningen för att kunna ta ställning till förslagen till beställningsbemyndiganden. Det är en förutsättning för att riksdagen ska kunna utöva finansmakten. Det är mycket allvarligt att denna redovisning försämrats under den borgerliga regeringen.

Vad som anförts om *ekonomisk styrning* bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

5. Personalförsörjning, punkt 5 (s, v)

av Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Michael Hagberg (s), Peter Jeppsson (s), Åsa Lindestam (s), Gunilla Wahlén (v) och Inger Jarl Beck (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 4 i denna del.

Ställningstagande

Riksdagen har ännu inte fattat något beslut om den framtida *personalförsörjningen* för Försvarsmakten. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition våren 2010. Vi har varnat för vad regeringen förordar. Det blir ett litet och dyrt yrkesförsvaret.

Vårt förslag till personalförsörjningssystem bygger i stället på en könsneutral mönstringsplikt och en kortare värnplikt om tre månader. Genom detta system bibehålls försvaret som en angelägenhet för hela folket. Via värnplikten får fler i samhället insyn i det militära försvaret samtidigt som det blir lättare att hitta, och attrahera, rätt kvinna eller man till försvarets olika befattningar.

En ytterligare fördel med ett personalförsörjningssystem som baseras på värnplikt är att systemet är flexibelt och enkelt kan utvidgas om omvärldsutvecklingen så skulle kräva. Att återuppväcka en plikt som inte tillämpas torde innebära större dramatik än om en befintlig värnplikt utökas.

Detta bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

6. Försvarsindustri, punkt 6 (s, v)

av Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Michael Hagberg (s), Peter Jeppsson (s), Åsa Lindestam (s), Gunilla Wahlén (v) och Inger Jarl Beck (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:F6263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 9 i denna del.

Ställningstagande

Sverige har en lång tradition av en stark nationell *försvarsindustri*. Regeringens bristande vilja att se försvarsindustrins säkerhetspolitiska roll är oroväckande. Vi ser en utveckling mot en mer konkurrensutsatt marknad på försvarsmaterielområdet. Försvarsindustrin skiljer sig gentemot civil industri och måste därför vara särskilt reglerad, och vi vill varna för en alltför naiv tilltro till marknadskrafterna inom detta område. I det sammanhanget vill vi understryka betydelsen av att regeringen av försvars- och säkerhetspolitiska skäl kan rikta upphandlingar. Starka stater kommer i stället att fortsätta att driva sina intressen i dessa frågor. De stater som inte har någon klar vilja med sin försvarsindustri kommer att få se den försvinna. Ur detta perspektiv är det t.ex. allvarligt att regeringen misslyckats med att ta fram en nationell försvarsindustristrategi. Försvarsdepartementet har klippt av den dialog med försvarsindustrin som fanns under den socialdemokratiska regeringen.

Regeringens dogmatiska inställning att alltid köpa från den befintliga marknaden, den s.k. hyllan, missgynnar Försvarmakten, den inhemska försvarsindustrin och Sverige. Sverige har en konkurrenskraftig inhemsk försvarsindustri som besitter spjutspetsteknik och kompetens som är viktig för Sveriges försvarsförmåga, den bör värnas. Regeringen räknar med att den materiel som Sverige behöver för sin säkerhet alltid finns tillgänglig på marknaden. Det är ett antagande som är både farligt och riskerar att bli dyrt för vårt land. Regeringens materielförsörjningspolicy slår sönder förutsättningarna för Sverige som industrination och eroderar vår militära alliansfrihet.

Sverige behöver såväl behålla jobb som skapa nya jobb för att så snabbt som möjligt ta sig ur den ekonomiska krisen. Det är därför oroväckande att regeringen negligerat försvarsindustrin under så lång tid. I dag är ca 30 000 anställda inom säkerhets- och försvarsindustrin. Därtill är 60 000–80 000 anställda hos underleverantörer och serviceföretag. Försvarsindustrin behärskar en spjutspetsteknologi som även ger spin-off-effekter till den civila marknaden.

Detta bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

7. Frivilliga försvarsorganisationer, punkt 7 (s, v, mp)

av Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Michael Hagberg (s), Peter Jeppsson (s), Åsa Lindestam (s), Gunilla Wahlén (v), Inger Jarl Beck (s) och Peter Rådberg (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Fö254 av Peter Rådberg m.fl. (mp) yrkande 9 och

2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 14.

Ställningstagande

De frivilliga försvarsorganisationerna har funnits i decennier och utgör en kostnadseffektiv resurs för Försvarmakten och för samhället när det uppstår kris eller krig. Regeringen väljer ändå i budgeten att slå undan fötterna på den frivilliga verksamheten. Vi vänder oss mot att anslaget för frivilliga försvarsorganisationer upphör och att organisationsstödet tycks avskaffas. Det påverkar den frivilliga verksamheten negativt då det bl.a. kraftigt försvårar möjligheten till att hålla anställd personal som organiserar de frivilliga resurserna.

Anslaget till de frivilliga försvarsorganisationerna bör således behållas. Detta bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

8. Stridsgrupper, punkt 8 (s, v, mp)

av Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Michael Hagberg (s), Peter Jeppsson (s), Åsa Lindestam (s), Gunilla Wahlén (v), Inger Jarl Beck (s) och Peter Rådberg (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Fö254 av Peter Rådberg m.fl. (mp) yrkande 7 och

2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 13 i denna del.

Ställningstagande

Den svenska regeringen avser att tillsammans med Estland, Finland, Irland och Norge ställa den *nordiska stridsgruppen* (NBG) till EU:s förfogande under det första halvåret 2011, med Sverige som s.k. ramnation. Vi menar att Sverige som tog ett betydande ansvar för den nordiska stridsgruppen 2008 inte ska vara ramnation 2011.

Regeringen säger också i propositionen att man har anmält till EU sin avsikt att delta i den brittiska stridsgruppen andra halvåret 2013. Vi är mycket förvånade över att regeringen inte har informerat riksdagen om formerna och innehållet i ett sådant deltagande innan en sådan anmälan gjorts till EU. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om detta. Det är riksdagen som bör besluta om Sverige ska delta i stridsgruppen.

Vi säger liksom tidigare nej till att delta i Natos snabbinsatsstyrka (NRF). Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

9. Nordiskt samarbete, punkt 9 (s, v, mp)

av Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Michael Hagberg (s), Peter Jeppsson (s), Åsa Lindestam (s), Gunilla Wahlén (v), Inger Jarl Beck (s) och Peter Rådberg (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 15.

Ställningstagande

Ett ökat nordiskt samarbete är både viktigt och efterfrågat. Vi ställer oss bakom ett utökat nordiskt samarbete på försvarsområdet för effektiviserad resursanvändning och ökad effekt, så länge det inte hotar den nationella beslutanderätten avseende den operativa förmågan. Sveriges militära alliansfrihet får inte påverkas. När det gäller bindande avtal och överenskommelser av större vikt med andra nationers försvarsmakter ska regeringen återkomma till riksdagen. Vi ser betydande möjligheter att minska Försvarsmakten och dess stödmyndigheters kostnader genom samarbeten med våra nordiska kolleger.

Vad som anförts om nordiskt samarbete bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

10. Luftförsvarsutredning, punkt 10 (v, mp)

av Gunilla Wahlén (v) och Peter Rådberg (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Fö229 av Peter Rådberg (mp) och

2009/10:Fö254 av Peter Rådberg m.fl. (mp) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att det finns stort behov av en ny parlamentarisk luftförsvarsutredning. Det är viktigt att ta ett samlat grepp över flygvapnets framtid, såväl gällande vapen, flygtid, baser och ledningssystem som eventuellt nya flygplan och i så fall när de ska skaffas.

Utredningen bör även omfatta den civila flygindustrin och undersöka ömsesidiga behov och hela spektrumet forskning–utveckling–anskaffning–vidmakthållande. Innan en sådan utredning genomförs kan inte mer pengar pumpas in i JAS 39 Gripen.

Detta bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

11. Forskning, punkt 11 (s)

av Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Michael Hagberg (s), Peter Jeppsson (s), Åsa Lindestam (s) och Inger Jarl Beck (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 8 i denna del.

Ställningstagande

Vi vill understryka den roll som forskning och utveckling har för att, utöver att bidra till teknik- och materielutveckling, generera kunskap om teknik och framtida hot och ta fram underlag för såväl politisk nivå som myndighetsnivå. Nationell forskning och utveckling bidrar således till självständighet i nationella beslut. Regeringen använder nu forskningsanslagen för att bekosta ett personalförsörjningssystem som riksdagen ännu inte beslutat om. Vi värnar forskningen som en grund för Försvarsmaktens möjlighet att utvecklas till en modern och effektiv insatsorganisation.

Vad som anförts om forskning bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

12. Exportmyndighet, punkt 12 (s)

av Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Michael Hagberg (s), Peter Jeppsson (s), Åsa Lindestam (s) och Inger Jarl Beck (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 11.

Ställningstagande

Vi vill inte etablera en ny separat *exportmyndighet* utan vill att den skapas inom ramen för Försvarets materielverk. Det finns inget intresse av att etablera fler myndigheter. Socialdemokraterna värnar inhemsk försvarsindustri och förstår behovet av export. Men vi finner regeringens intention med att skapa en ny myndighet för export av försvarsmateriel oklar då man så kraftigt motsätter sig egenutveckling av försvarsmateriel, vilket måste anses som en förutsättning för att på sikt ha något att sälja.

Detta bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

13. Stödverksamhet, punkt 13 (s, v, mp)

av Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Michael Hagberg (s), Peter Jeppsson (s), Åsa Lindestam (s), Gunilla Wahlén (v), Inger Jarl Beck (s) och Peter Rådberg (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s) yrkande 12 i denna del.

Ställningstagande

Det svenska militära försvaret ska vara rationellt och effektivt organiserat. Det innefattar en fortsatt översyn av bl.a. logistikfunktioner och stödmyndigheter.

Bland annat bör en sammanhållen myndighetsöverskridande logistikprocess utformas utifrån en helhetssyn på logistiken. Eftersom det finns starka kopplingar mellan logistik och materielförsörjning bör samverkan mellan dessa processer förtydligas och på sikt samordnas i en gemensam process. Ett större ansvar för materielsystemens tillgänglighet bör kunna läggas på industrin utan att staten avhänder sig kompetens och på sikt blir beroende av en monopolsituation.

Regeringen avser att tillsätta en genomförandekommitté som får i uppgift att se över *stödmyndigheterna*. Det gedigna underlag som tidigare legat till grund för denna typ av omställningar saknas dock nu. Regeringens utgångspunkt uppges vara förslagen som Stödutredningen (Fö 2009:A) lämnade i sin rapport *Ett användbart och tillgängligt försvar – Stödet till Försvarsmakten*, men kritiken från remissinstanserna är stor, den gäller bl.a. bristen på konsekvensanalys, felaktiga grundantaganden och brist på genomlysning.

Vi vänder oss emot flera av de grundantaganden som Stödutredningen vilar på. Vi anser att berörda myndigheter och experter borde fått ta aktiv del i Stödutredningen för att hitta de bästa lösningarna.

Vad som anförts om *omstruktureringar i försvarets stödverksamheter* bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Särskilda yttranden

1. Budget, punkt 1 (s)

Anders Karlsson (s), Peter Jonsson (s), Michael Hagberg (s), Peter Jeppsson (s), Åsa Lindestam (s) och Inger Jarl Beck (s) anför:

I Socialdemokraternas budgetmotion 2009/10:Fi260 Jobben först beskriver vi vårt alternativ till regeringens budgetproposition. Våra förslag har tagits fram för att tackla de utmaningar Sverige står inför: välfärdens bristande kvalitet, de växande klyftorna, underskotten i de offentliga finanserna, klimatkrisen och, i synnerhet, den stigande arbetslösheten. Vi socialdemokrater lägger fram förslag som ska ta Sverige ur den ekonomiska krisen men också rusta Sverige så att landet blir långsiktigt starkare. Det tjugoförsta århundradets utmaningar måste mötas med investeringar i framtidens jobb.

Våra förslag står i skarp kontrast till den borgerliga regeringens vars syfte är att göra Sverige till ett europeiskt genomsnittsland, med samma höga arbetslöshet, samma brister i välfärden, samma underskott i de offentliga finanserna och samma ekonomiska klyftor.

Majoriteten i riksdagen bestående av Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna har den 18 november 2009 fastställt andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gör en annan beräkning av statens inkomster avseende 2010 än vad som skulle bli fallet med våra förslag. Det innebär att riksdagen för detta år har låst såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2010 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 6 inte får överstiga 45 501 075 000 kr under riksdagens fortsatta behandling. Socialdemokraternas förslag på utgiftsområdet understiger denna nivå och kan således formellt tas upp till behandling.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat avstår vi från att reservera oss. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 6 borde ha begränsats med 2 miljarder kronor på det sätt som framgår av Socialdemokraternas motion 2009/10:F6263.

Socialdemokraterna anser att riksdagen med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag bör anvisa *anslagen* under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt uppställning:

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagsförändring
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	19 882 368	-325 000
1:2 Fredsfrämjande insatser	2 537 312	-1 750 000
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	10 847 912	100 000

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagsför- ändring
1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	5 976 563	-100 000
1:5 Forskning och teknikutveckling	864 450	30 000
2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	960 989	-23 000
Nytt anslag: Tidigare anslag 1:10 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer	0	68 000
Summa för utgiftsområdet	45 501 075	- 2 000 000

Socialdemokraternas förslag till *personalförsörjningssystem* med värnplikt som grund skapar ett ekonomiskt utrymme om 150 miljoner kronor 2010, 200 miljoner kronor 2011 och 500 miljoner kronor 2012.

Socialdemokraterna stöder inte inriktningen i regeringens materieförsörjningspolicy och dess konsekvenser för försvarsindustrin och ställer sig därför inte heller bakom de förändringar av *bemyndiganderamarna* som regeringen vill se. Regeringen bör bemyndigas att under 2010 för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 35 000 000 000 kr efter 2010. Regeringen bör därför vidare bemyndigas att under 2010 för anslaget 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 250 000 000 kr efter 2010. Regeringen bör också bemyndigas att under 2010 låta *Försvarets materielverk* disponera en *kredit* i Riksgäldskontoret på högst 20 000 000 000 kr för att tillgodose behovet av rörelsekapital.

Socialdemokraterna värnar om *forskningen* som en grund för Försvarsmaktens möjlighet att utvecklas till en modern och effektiv insatsorganisation och återför därför 30 miljoner kronor 2010, 300 miljoner kronor 2011 och 300 miljoner kronor 2012 utöver regeringens förslag.

Socialdemokraterna avsätter 100 miljoner kronor 2010, 300 miljoner kronor 2011 och 200 miljoner kronor 2012 mer än regeringen till *anskaffning av materiel* för att värna om jobben, högteknologisk kompetens, viktiga skatteintäkter och vår militära alliansfrihet.

Socialdemokraterna avser att se över *investeringsplanen* och materielplanen utifrån sin uppfattning att all materiel inte behöver vara optimerad för internationella uppgifter.

En seriös reformering av *försvarets stödverksamheter* kan ge en besparing på 200 miljoner kronor 2010, 400 miljoner kronor 2011 och 800 miljoner kronor 2012. För 2010 beräknas besparingen belasta anslaget 1:1 med 100 miljoner kronor och anslaget 1:4 med 100 miljoner kronor.

Sverige bör bidra med färre men längre internationella insatser. Det svenska militära engagemanget i Kosovo, Kfor, bör avslutas, men vårt civila engagemang där bör fortsätta. Därför bör anslaget tillfälligt minska för de fredsfrämjande insatserna med 550 miljoner kronor 2010 och 250 miljoner kronor 2011.

Socialdemokraterna är positiva till att Sverige deltar i den nordiska *stridsgruppen* 2011 men anser att Sverige inte ska vara ramnation. Därför bör försvarsramen minska med 750 miljoner kronor 2010, 1 miljard kronor 2011 och 350 miljoner kronor 2012. Eftersom det är oklart exakt hur kostnaderna för stridsgruppen fördelar sig föreslås att regeringen bemyndigas att vid behov omfördela besparingen mellan anslagen.

Anslaget till de *frivilliga försvarsorganisationerna* bör bibehållas.

Det finns betydande möjligheter att minska Försvarsmaktens och dess stödmyndigheters kostnader genom *nordiskt försvarssamarbete*. Det kan på sikt ge en besparing på 100 miljoner kronor 2012.

Socialdemokraterna har pekat ut en annan inriktning för det militära försvaret än det yrkesförsvaret som regeringen förordar. Socialdemokraterna gör bedömningen att det går att spara 2 miljarder kronor inom utgiftsområdet i förhållande till regeringens nivå; detta uppnås 2010.

Försvarsutskottet har vid upprepade tillfällen påtalat riksdagens behov av ett tydligare *beslutsunderlag* för att kunna ta ställning till förslagen till *beställningsbemyndiganden*. Det är en förutsättning för att riksdagen ska kunna utöva finansmakten.

2. Budget, punkt 1 (v)

Gunilla Wahlén (v) anför:

I Vänsterpartiets partimotion 2009/10:Fi261 av Lars Ohly m.fl. (v) Investera Sverige ur krisen redovisar Vänsterpartiet sina förslag till inriktning av den ekonomiska politiken.

I motion 2009/10:Fö252 av Lars Ohly m.fl. (v) lämnas Vänsterpartiets förslag till en närmare budget för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

Vänsterpartiet vill ha kvar den allmänna värplikten i stället för den yrkesarmé som håller på att införas.

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag till utökade resurser till internationella insatser. Likaså avvisas satsningen på SAC-samarbetet och fortsatt samarbete med Nordic Battle Group. Vänsterpartiet vill säkra och förstärka det nationella försvaret och föreslår därför en satsning på den nationella skyddsstyrkan.

Vänsterpartiet är för en mycket restriktiv krigsmaterielexport och menar att den inte ska skattesubventioneras. Därmed avvisar vi samtliga anslag som syftar till främjande av svensk vapenexport. Vi avvisar även det anslag som är avsatt för den europeiska försvarsbyrån (Eda).

Regeringen har valt att öka finansieringen av Försvarets radioanstalt med anledning av lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. Vänsterpartiet har föreslagit att en parlamentarisk utredning tillsätts för att utreda behovet av signalspaning. I avvaktan på en sådan utredning avvisar vi därför regeringens budgetförstärkning.

Vänsterpartiet föreslår även en satsning på antidiskrimineringsarbetet inom Försvarsmakten samt utökad utbildning i genusfrågor och FN:s resolution 1325 om kvinnors säkerhet. Vi föreslår också utökade resurser till hemvärnet och till frivilligorganisationerna. Totalt föreslår vi 160 miljoner kronor för dessa satsningar.

Sammantaget minskar vi budgetområdet med 2 miljarder kronor.

Vänsterpartiet anser att anslagen under utgiftsområdet bör fördelas enligt följande sammanställning jämfört med regeringens förslag.

Anslag		Regeringens förslag (tkr)	Förändring (tkr)
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	19 882 368	160 000
1:2	Fredsfrämjande förbandsinsatser	2 537 312	-1 200 000
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	10 847 912	-400 000
1:5	Forskning och teknikutveckling	864 450	-400 000
1:8	Försvarets radioanstalt	694 961	-40 000
1:9	Totalförsvarets forskningsinstitut	62 454	-60 000
1:11	Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.	108 925	-60 000
Summa för utgiftsområdet		45 501 075	- 2 000 000

3. Budget, punkt 1 (mp)

Peter Rådberg (mp) anför:

I Miljöpartiet de grönas partimotion 2009/10:Fi262 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) Ett modernt grönt Sverige efter krisen – Miljöpartiet de grönas budgetmotion 2010 redovisar Miljöpartiet sina förslag till inriktning av den ekonomiska politiken.

I motion 2009/10:Fö254 av Peter Rådberg m.fl. (mp) lämnas förslag till en närmare budget för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

I enlighet med vad riksdagen tidigare beslutat vill Miljöpartiet de gröna att det svenska försvaret ska omvandlas från ett invasionsförsvar till ett fredsfrämjande insatsförsvar. Försvaret ska ha ett tydligt och renodlat uppdrag som ska uppfyllas på ett kostnadseffektivt sätt. För att uppnå detta krävs omfattande omstruktureringsinsatser inom förbandsverksamheten och materielförsörjningen. Miljöpartiet gör bedömningen att det går att spara närmare 2 miljarder kronor på försvaret i förhållande till regeringens nivå 2010 och lika mycket för 2011 och 2012.

Huvuddelen av Miljöpartiets besparingar inom anslagsområdet görs på förbands- och materielsanlagerna. Rationaliseringsprocessen inom förbandsverksamheten måste fortsätta, och Miljöpartiet anser att utgifterna för materielförsörjningen kan reduceras mer än vad regeringen aviserat. Miljöpartiet förordar att vissa materielprojekt stoppas, som utvecklingen av en

ny ubåt och utveckling och uppgradering av JAS 39 Gripen C/D. Miljöpartiet avvisar regeringens förslag om inrättande av en ny exportstödsmyndighet för krigsmateriel.

Bland Miljöpartiets satsningar inom utgiftsområdet återfinns fredsfrämjande insatser där vi ser att det för överskådlig tid finns ett stort behov av att delta i fler internationella krishanteringsuppdrag i FN:s regi. Vi föreslår en klimatsatsning för skydd mot naturolyckor med syftet att minska sårbarheten vid extrema väderhändelser och långsiktiga klimatförändringar. Syftet med satsningen är främst att vidta åtgärder för att förhindra översvämning av Väner och Mälaren.

Miljöpartiet föreslår ett ökat anslag till Kustbevakningen för deltagande i ett övervakningsuppdrag utanför Somalia, Operation Atalanta. De ökade resurserna är kopplade till ett utökad direktiv att även stävja det internationella tjuvfisket och dumpningen av miljöfarligt avfall.

Miljöpartiet vill fortsätta omvandlingen av det svenska försvaret från ett invasionsförsvaret till ett modernt fredsfrämjande insatsförsvaret. Detta medför besparingar på närmare 6 miljarder kronor under budgetperioden. Samtidigt vill vi satsa 380 miljoner på fredsfrämjande insatser och 553 miljoner kronor på Kustbevakningen. Båda satsningarna handlar om ökade ambitionsnivåer internationellt.

Miljöpartiet anser att anslagen under utgiftsområdet bör fördelas enligt följande sammanställning jämfört med regeringens förslag.

Anslag	Anslagsförändringar (mnkr)			
	2010	2011	2012	
1:1	Försvarsomställning inklusive förbandsreserv	-640	-800	-800
1:2	Fredsfrämjande insatser	100	130	150
1:3	Anskaffning materiel och anläggningar	-995	-1 170	-1 172
1:4	Vidmakthållande, avveckling m.m.	-700	-700	-700
1:5	Minskad forskning och teknikutveckling	-20	220	180
1:8	Försvarets underrättelsenämnd och Signalspan.	-14	-14	-14
1:11	Ny myndighet för exportstöd av krigsmateriel	-109	-111	-114
1:12	Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret	35	35	35
2:1	Kustbevakningen	193	180	180
2:4	Krisberedskap	50	50	50
2:7	Myndighet för samhällsskydd och beredskap	100	180	205
Summa för utgiftsområdet	- 2 000	- 2 000	- 2 000	

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:1 Budgetpropositionen för 2010 utgiftsområde 6:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2010 utnyttja en kredit på högst 40 000 000 000 kronor i Riksgäldskontoret om krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden föreligger (avsnitt 3.3).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om en anslagskredit på högst 300 000 000 kronor för anslaget 1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser (avsnitt 3.7.2).
3. Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Försvarsmakten för 2010–2012 (avsnitt 3.7.3).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 28 500 000 000 kronor efter 2010 (avsnitt 3.7.3).
5. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om anskaffning av materielprojekt under 2010 (avsnitt 3.7.3).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för anslaget 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 850 000 000 kronor efter 2010 (avsnitt 3.7.4).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2010 låta Försvarets materielverk disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 18 500 000 000 kronor för att tillgodose behovet av rörelsekapital (avsnitt 3.7.11).
8. Riksdagen godkänner förslaget till investeringsplan för Kustbevakningen för 2010–2012 (avsnitt 4.7.1).
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för anslaget 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor under perioden 2011–2013 (avsnitt 4.6.2).
10. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för anslaget 2:4 Krisberedskap besluta om avtal och beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 360 000 000 kronor under perioden 2011–2016 (avsnitt 4.6.4).

11. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2010 låta Myndigheten för samhällsskydd och beredskap disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 500 000 000 kronor (avsnitt 4.6.4).
12. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2010 låta Socialstyrelsen disponera en låneram i Riksgäldskontoret för beredskapsinvesteringar på högst 350 000 000 kronor (avsnitt 4.6.4.).
13. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för anslaget 2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 85 000 000 kronor under perioden 2011–2013 (avsnitt 4.6.5).
14. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för anslaget 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 65 000 000 kronor under perioden 2011–2013 (avsnitt 5.6.1).
15. Riksdagen anvisar för 2010 anslagen under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp (tkr)

Anslag	Ansl.typ	Belopp
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	Ram	19 882 368
1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser	Ram	2 537 312
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	Ram	10 847 912
1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	Ram	5 976 563
1:5 Forskning och teknikutveckling	Ram	864 450
1:6 Totalförsvarets pliktverk	Ram	166 894
1:7 Officersutbildning m.m.	Ram	275 452
1:8 Försvarets radioanstalt	Ram	694 961
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	Ram	62 454
1:10 Nämnder m.m.	Ram	27 201
1:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.	Ram	108 925
2:1 Kustbevakningen	Ram	989 546
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	Ram	54 850
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	Ram	21 080
2:4 Krisberedskap	Ram	1 171 370
2:5 Gemensam radiokommunikation – Rakel	Ram	211 000
2:6 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmringstjänst enligt avtal	Ram	178 000
2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Ram	960 989
2:8 Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF	Ram	95 000
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	Ram	329 416
4:1 Elsäkerhetsverket	Ram	45 332

Anslagsbelopp (tkr)		
Anslag	Ansl.typ	Belopp
Summa		45 501 075

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Fö229 av Peter Rådberg (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en parlamentariskt sammansatt luftförsvars- och flygindustrikommitté.

2009/10:Fö252 av Lars Ohly m.fl. (v):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt uppställning:

Anslag		Regeringens förslag (tkr)	Förändring (tkr)
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	19 882 368	160 000
1:2	Fredsfrämjande förbandsinsatser	2 537 312	-1 200 000
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	10 847 912	-400 000
1:5	Forskning och teknikutveckling	864 450	-400 000
1:8	Försvarets radioanstalt	694 961	-40 000
1:9	Totalförsvarets forskningsinstitut	62 454	-60 000
1:11	Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.	108 925	-60 000
Summa för utgiftsområdet		45 501 075	-2 000 000

2009/10:Fö254 av Peter Rådberg m.fl. (mp):

- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förslag till investeringsplan för Försvarsmakten för 2010–2012.
- Riksdagen avslår regeringens förslag till bemyndigande på raman-slag 1:4.
- Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda beställningar medför behov av framtida anslag på högst 7 miljarder kronor efter 2010.
- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen inte får fatta något beslut rörande utveckling, uppgradering eller anskaffning av JAS 39 Gripen utan föregående riksdagsbehandling.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stopp för nya delserier och nya versioner av JAS 39 Gripen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillsättandet av en luftförsvarsutredning.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svenskt deltagande i den brittiska stridsgrupp som anmälts till beredskap för EU:s krishantering under andra halvåret 2013.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till frivilligorganisationerna inom totalförsvaret.
10. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt uppställning:

Anslag	Anslagsförändringar (mrkr)			
	2010	2011	2012	
1:1	Försvarsomställning inklusive förbandsreserv	-640	-800	-800
1:2	Fredsfrämjande insatser	100	130	150
1:3	Anskaffning materiel och anläggningar	-995	-1 170	-1 172
1:4	Vidmakthållande, avveckling m.m.	-700	-700	-700
1:5	Minskad forskning och teknikutveckling	-20	220	180
1:8	Försvarets underrättelsenämnd och Signalspan.	-14	-14	-14
1:11	Ny myndighet för exportstöd av krigsmateriel	-109	-111	-114
1:12	Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret	35	35	35
2:1	Kustbevakningen	193	180	180
2:4	Krisberedskap	50	50	50
2:7	Myndighet för samhällsskydd och beredskap	100	180	205
Summa för utgiftsområdet		-2 000	-2 000	-2 000

2009/10:Fö263 av Anders Karlsson m.fl. (s):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt uppställning:

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagsför- ändring	
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	19 882 368	-325 000
1:2	Fredsfrämjande insatser	2 537 312	-1 750 000
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	10 847 912	100 000
1:4	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	5 976 563	-100 000
1:5	Forskning och teknikutveckling	864 450	30 000

Anslag (tkr)		Regeringens förslag	Anslagsför- ändring
2:7	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	960 989	-23 000
Nytt anslag:	Tidigare anslag 1:10 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer	0	68 000
Summa för utgiftsområdet		45 501 075	- 2 000 000
3.	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om principer för det militära försvarets utformning.		
4.	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om värnplikten och ett stabilt och kostnadseffektivt personalförsörjningssystem.		
5.	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bemyndiga regeringen att under 2010 för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 35 000 000 000 kr efter 2010.		
6.	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bemyndiga regeringen att under 2010 för anslaget 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 250 000 000 kr efter 2010.		
7.	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bemyndiga regeringen att under 2010 låta Försvarets materielverk disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 20 000 000 000 kr för att tillgodose behovet av rörelsekapital.		
8.	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om forskning.		
9.	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jobben inom försvarsindustrin och försvarsindustrins roll för den militära alliansfriheten.		
10.	Riksdagen godkänner investeringsplanen för Försvarsmakten för 2010–2012 i enlighet med vad som anförs i motionen.		
11.	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en exportmyndighet.		
12.	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om omstruktureringar i försvarets stödverksamheter.		
13.	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Försvarsmaktens internationella insatser.		
14.	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att behålla anslag 1:10 till frivilliga försvarsorganisationer.		

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nordiskt samarbete.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ekonomisk styrning.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens förslag

Förslag till beslut om anslag för 2010 under
utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap*Belopp i 1000-tal kronor*

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelser i förhållande till regeringens förslag		
		(s)	(v)	(mp)
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	19 882 368	-325 000	+160 000	-640 000
1:2 Fredsfrämjande förbandsinsat- ser	2 537 312	-1 750 000	-1 200 000	+100 000
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	10 847 912	+100 000	-400 000	-995 000
1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	5 976 563	-100 000		-700 000
1:5 Forskning och teknikutveckling	864 450	+30 000	-400 000	-20 000
1:6 Totalförsvarets pliktverk	166 894			
1:7 Officersutbildning m.m.	275 452			
1:8 Försvarets radioanstalt	694 961		-40 000	-14 000
1:9 Totalförsvarets forskningsinsti- tut	62 454		-60 000	
1:10 Nämnder m.m.	27 201			
1:11 Internationella materielsamar- beten, industrifrågor och export- stöd m.m.	108 925		-60 000	-109 000
1:12 Stöd till frivilliga försvarsor- ganisationer inom totalförsvaret (nytt anslag)	-	+68 000		+35 000
2:1 Kustbevakningen	989 546			+193 000
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	54 850			
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	21 080			
2:4 Krisberedskap	1 171 370			+50 000
2:5 Gemensam radiokommunika- tion för skydd och säkerhet	211 000			
2:6 Ersättning till SOS Alarm Sve- rige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	178 000			

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelser i förhållande till regeringens förslag		
		(s)	(v)	(mp)
2:7 Myndigheten för samhälls- skydd och beredskap	960 989	-23 000		+100 000
2:8 Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF	95 000			
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	329 416			
4:1 Elsäkerhetsverket	45 332			
Summa	45 501 075	-2 000 000	-2 000 000	-2 000 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2010 under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Företrädarna för s, v och mp har avstått från att ta ställning i beslutet om anslag (se särskilda yttranden 1–3).

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Regeringens förslag	Utskottets förslag
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	19 882 368	19 882 368
1:2 Fredsfrämjande förbandsinsatser	2 537 312	2 537 312
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	10 847 912	10 847 912
1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	5 976 563	5 976 563
1:5 Forskning och teknikutveckling	864 450	864 450
1:6 Totalförsvarets pliktverk	166 894	166 894
1:7 Officersutbildning m.m.	275 452	275 452
1:8 Försvarets radioanstalt	694 961	694 961
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	62 454	62 454
1:10 Nämnder m.m.	27 201	27 201
1:11 Internationella materielsamarbeten, industrifrågor och exportstöd m.m.	108 925	108 925
1:12 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret (nytt anslag)	–	–
2:1 Kustbevakningen	989 546	989 546
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	54 850	54 850
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	21 080	21 080
2:4 Krisberedskap	1 171 370	1 171 370
2:5 Gemensam radiokommunikation för skydd och säkerhet	211 000	211 000
2:6 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	178 000	178 000
2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	960 989	960 989
2:8 Avvecklingsmyndigheten för SRV, KBM och SPF	95 000	95 000
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	329 416	329 416
4:1 Elsäkerhetsverket	45 332	45 332
Summa	45 501 075	45 501 075